İŞKUR

2012

VAN

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

İŞKUR

TÜRKİYE İŞ KURUMU
VAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Abdurrahman Gazi Mah. Erciş yolu Üzeri Van City İş Merkezi
Tel: (0 432) 216 16 37
www.iskur.gov.tr

İŞKUR

Türkiye İş Kurumu

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
VAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU
(2012)

Bu rapor;
Araştırmacı Vahyettin DEMİR, İMD Servisi Şefi Gülay BİLİCİ, İş ve Meslek Danışmanları
Yunus ŞAHİN, Selin TEBİŞOĞLU ve Necat KINA tarafından hazırlanmıştır.

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri olan işsizlik; pek çok sorun ve sıkıntıyı beraberinde getirmekte, kişi ve toplum hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla bu kadar önemli ve çok boyutlu olan işsizliği asgari düzeye indirgemek; ülkelerin adeta birincil hedefi olmuştur. Ülkemizde de, istihdamı artırmak ve işsizlikle mücadele etmek amacıyla, özellikle son on yılda büyük atılım ve yatırımlar yapılmış ve başarılı sonuçlar elde edilmiştir.

Ülkemizdeki olumlu gelişmelere paralel olarak Van'ımızda da eğitimden sağlığa, ulaşımdan turizme, tarımdan sanayiye kadar ki pek çok sektörde artan bir büyüme gözlenmektedir. Diyebiliriz ki bu sayede ilimiz; işgücü ve istihdama katılım açısından önemli derecede yol kat etmiş ve işsizlik oranında kayda değer bir düşüş olmuştur. Van Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından yürütülen eğitim program ve stratejilerine ilişkin istatistikler de bu durumu teyit etmektedir.

Türkiye İş Kurumu Van İl Müdürlüğü'nün gerçekleştirdiği 'Van İli İşgücü Piyasası Analizi çalışması bizlere bu yolda ışık olacak ve katkı sunacaktır. Araştırma neticesinde; Van'ın mevcut işgücü piyasasını daha net görmüş, ilimizde sektörel bazda ihtiyaç duyulacak meslekleri tespit etmiş, istihdam artışı veya azalışı beklenen mesleklerin piyasadaki muhtemel seyrini daha iyi belirlemiş ve nihayetinde gerekli önlemleri almış olacağız.

Bu vesileyle araştırmanın hayırlı olmasını ve yeni iş olanaklarına imkan sunmasını temenni ediyor; öncelikle araştırma kapsamındaki bilgi formlarını yanıtlayan işverenlerimiz olmak üzere araştırmada ve çalışmanın kitaplaşmasında, emeği geçen tüm kişi ve kurumları kutluyorum.

VAN VALİSİ
Münir KARALOĞLU

Artan nüfus, yoğun teknoloji kullanımı, kentleşme, mesleki yetersizlik, işgücü arzındaki yükseliş gibi gelişmeler işgücü piyasalarında yeni sorunlar oluşmasına neden olmaktadır. Söz konusu işsizlik oranları Türkiye'nin bölgeler arası ekonomik farklılıklarına bağlı olarak farklılıklar arz etmektedir. Kamu çalışma ve istihdam kurumu olarak vizyonumuz, bu değişim ve yeniliklere uyum sağlayarak, hizmet kalitesi ve çeşitliliği ile işsizlikle mücadelede etkin rol oynayan, işgücü piyasasında öncü ve saygın bir kurum olmaktır.

İstihdamın arttırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının arttırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu politikaları uygulamanın ilk basamağı ise bölgesel ve yerel bazda işveren ve iş arayan eşleştirmelerinin sağlanması, orta vadede işverenler tarafından talep edilen becerilerin işsizlere kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının izlenmesidir. İPA sadece mevcut beceri ihtiyaçlarını değerlendirmekle kalmaz, uzun vadeli bir bakış açısı da oluşturur.

İşgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacıyla 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır. Uygulaması ilk kez 2012 Haziran-Temmuz aylarında yapılan bu araştırma ile Van ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeler izlenecektir.

Başta Van İŞKUR Çalışanları olmak üzere bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkür eder, çalışmanın ilimiz ve ülkemize yararlı olmasını temenni ederim. Araştırma bilgi formunu cevaplayan tüm işverenlerimize teşekkür eder, yayının İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu, işverenler, akademisyen ve araştırmacıların çalışmalarında yararlı olmasını dilerim.

Çalışma ve İş Kurumu Van İl Müdürü
Mehmet Salih SERÇE

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR vii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 7
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 7
EKONOMİK GÖSTERGELER 7
NÜFUS GÖSTERGELERİ 8
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 9
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 10
İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 29
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 29
AÇIK İŞLER 33
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 38
2012 YILINDA İŞE GİRİŞ ÇIKIŞLAR 41
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 42
SONUÇ 45
EKLER
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 49
Ek 2- Araştırma Yöntemi 54
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 57
Ek 4-Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 63

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011 7
Grafik 2. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı,%,2011 8
Grafik 3. İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, 2010 9
Grafik 4. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TRB2 %,2011 10
Grafik 5. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TRB2,%,2011 11
Grafik 6. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı Dağılımı,TRB2,%,2011 12
Grafik 7. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TRB2,%,2011 12
Grafik 8.İşteki Duruma Göre İstihdam, TRB2, %,2011 13
Grafik 9. Türkiye ve TRB2 Tarım ve Tarım dışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011 14
Grafik 10. Türkiye ve TRB2 sektörel kayıt dışı çalışma oranı,%,2011 15
Grafik 11. Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TRB2,%,2011 15
Grafik 12. Eğitim Durumuna Kayı Dışılık, TRB2,%,2011 16
Grafik 13. İşteki Duruma Göre Kayıt Dışılık Oranı,TRB2,%,2011 16
Grafik 14. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TRB2,%,2011 17
Grafik 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TRB2,%,2011 17
Grafik 16. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TRB2,%,2011 18
Grafik 17. İlk Kez İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı,TRB2,%,2011 19
Grafik 18. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı,TRB2,%,2011 20
Grafik 19. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TRB2,%,2011 21
Grafik 20. Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Kadın Payı, %,2012 22
Grafik 21. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik ve İşsizlik Ödeneği Oranları, Van,%,2012 24
Grafik 22. İşyerlerinin sektörel dağılımı,%,2012 25
Grafik 23. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,%, 2012 30
Grafik 24. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları,%, 2012 30
Grafik 25. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012 32
Grafik 26. Sektörlere Göre Açık İş Oranları,%,2012 34
Grafik 27. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012 34
Grafik 28. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012 35
Grafik 29.Açık İşler İçin İstenen Düzeyiler,%,2012 35
Grafik 30. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012 36
Grafik 31.Sektörlere Göre NİDO,%,2012 39
Grafik 32. Kayıtlı işsiz içinde eğitim düzeyine göre kadın payı,%,2012 42
Grafik 33.Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı,%,2012 43

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları 9
Tablo 2. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları,2006-2012 10
Tablo 3. Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam Ve İşsizlik, Bin Kişi,TRB2,2011 11
Tablo 4. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TRB2, bin kişi, 2011 13
Tablo 5.Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı, TRB2, %, 2011 13
Tablo 6. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRB2, bin kişi, 2011 14
Tablo 7. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TRB2, bin kişi, 2012 19
Tablo 8. İş arama sürelerine göre ilk kez iş arayanlar, TRB2, bin kişi, 2011 19
Tablo 9. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TRB2, bin kişi, 2011 20
Tablo 10.Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TRB2, bin kişi, 2011 21
Tablo 11. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TRB2, bin kişi, 2011 22
Tablo 12. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012 23
Tablo 13. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012 24
Tablo 14. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012 25
Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012 26
Tablo 16. Açık İşlerin Dağılımı, 2012 26
Tablo 17. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı, 2012 26
Tablo 18. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 27
Tablo 19. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 27
Tablo 20.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012 28
Tablo 21. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı, 2011 28
Tablo 22. Sektörlere Göre Çalışan Oranları, %2012 31
Tablo 23. En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı % 33
Tablo 24. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%, 2012 36
Tablo 25 Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyleri 37
Tablo 26. Açık İşlerin Karşılanma Kanalları 38
Tablo 27. İstenen beceri ve niteliğe sahip olunmayan ve eleman bulunmayan meslekler,% 40
Tablo 28. Diğer Nedenler 41
Tablo 29. Kısa ve Orta Vadede Net İstihdam Artışının Sektörlere Göre Dağılım,%,2012 43
Tablo 30. Yıllara gör Tarım ve Tarım Dışı İstihdam Artışı, TRB2, bin kişi, 2005-2011 46

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği
ABD : Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AİO : Açık iş Oranı
EUROSTAT : Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
HİA : Hane Halkı İşgücü Anketi
ILO : International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
ISCO : International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)
İBBS : İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması
İO : işsizlik oranı
İKO : İşgücüne katılma oranı
İŞKUR : Türkiye İş Kurumu
İPA : İşgücü Piyasası Analizi
İPTA : İşgücü Piyasası Talep Araştırması
MYO : Meslek Yüksek Okulu
NACE : European Classification of Economic Activities
(Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)
NİDO : Net İstihdam Değişim Oranı
OECD : Organization for Economic Co-operation And Development
(Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
TİPA : Türkiye İşgücü Piyasası Analizi
TMS : Türk Meslekler Sözlüğü
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
TYÇP : Toplum Yararına Çalışma Projesi

YÖNETİCİ ÖZETİ

2011 yılı verilerine göre Van ilinin %60'ı çalışma yaşındadır. Van ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. Van'da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır.

Van göç veren bir ildir. Net göç hızı binde -46'dir ve il, göç veren 58 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 1. ildir. Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-34 yaş grubu oluşturmaktadır. İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusu il dışına çıkarken, 45-49 yaş grubundan itibaren Van'a geri dönüş yaşanmaktadır. 2011 yılında göç oranı yüksekliğinin önemli bir nedeni de Van'da yaşanan deprem olmuştur.

Van ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasından farklılık göstermektedir. 0-14 yaş grubu Türkiye ortalamasının üstündeyken çalışabilir yaştaki nüfus Türkiye ortalamasına göre daha az pay alınmaktadır. Yaşlı nüfusun payı daha azdır. Bu dağılım sonucu yaş bağımlılık oranları da Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 31,1 puan üstünde seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 5,4 puan altındadır. Bunun sonucunda da Van ili yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 25,7 puan üzerindedir.

15+ yaş nüfusun %13,6'sı okuryazar değildir. Nüfusun % 17,8'i sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%76,3) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuryazar olmayanlar, okuryazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (%64,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun % 81,8'i, diploması olmayanların da % 42,7'si kadın nüfustur. Nüfusun sadece % 10,9'u lise ve dengi okul mezunu, % 5,3'ü yüksek eğitimlidir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Van ilinde en önemli husus işsizlik oranının 2010 yılı verilerine göre yüksek olmasıdır. İl işsizlik oranı % 17,2'dir. Bu oran ile en yüksek işsizlik oranına sahip üçüncü ildir. İşgücüne katılım oranı % 45'tir. İstihdam oranı % 37,3 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

İşsizlik oranı, Türkiye'de ki ortalama işsizlik oranının çok üstünde, istihdam oranı da Türkiye ortalamasının altındadır. Diğer bir şekilde yıllar itibariyle kıyaslama yapıldığında, Van'da işsizlik oranının arttığı, aynı zamanda istihdam oranının da arttığı görülmektedir.

Van sosyoekonomik gelişmişlik sıralaması itibariyle 81 il içinde 75. sıradadır. İlin yatırım teşviklerinden aldığı pay hem düşük hem de istikrarlı değildir. Yıllar itibariyle büyük farklılık vardır. Van, toplam yatırım teşviklerinden en yüksek payı % 6 ile 2008 yılında alırken, 2011 yılı itibariyle teşviklerden aldığı pay % 0,3'e gerilemiştir. Bu pay ile Van 81 il içinde 45.sırada yer almaktadır. Aynı durum kamu yatırımlarında da yaşanmaktadır. 2011 yılı itibariyle ilin toplam kamu yatırımlarından aldığı pay % 0,5 ile sınırlı kalırken, en yüksek kamu yatırım payı da % 1,2 ile eğitim yatırımlarında gerçekleşmiştir. Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Van ilinde açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde ilde gerçek kişi ve ticari işletmelerin açılıp kapanma oranlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. 2011 yılında ilde açılan her 100 ticari işletmeye karşılık 83 işletme kapanmıştır. Diğer bir ifade ile ticari işletmeler büyük bir devinim içindedir. Şirketlerde ise devinim daha az yaşanmış, açılan her 100 şirkete karşılık 34 şirket kapanmıştır.

İşgücü Talebine ilişkin olarak 2012 yılı için yapılan araştırma sonuçlarına göre işyerleri en çok toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 38'i ticaret

sektöründedir. Bu sektörü % 17 oranı ile inşaat ve % 14 oranı ile imalat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri araştırmada cevap veren işyerlerinin üçte ikisini oluşturmaktadır.

Çalışanların % 70'i imalat, toptan ve perakende ticaret, inşaat ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör % 21,6 ile toptan ve perakende sektörüdür. Toptan ve perakende sektörünü, %21 ile inşaat ve % 16,3 ile idari ve destek hizmetleri faaliyetleri sektörü izlemektedir, devamında ise % 11,4 ile imalat sektörü ve diğer sektörler gelmektedir.

İlde çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı sadece % 8,7'dir. Kadın çalışanların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır. Örneğin çalışanlarının yarıya yakını % 45,9 kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı % 3,4, çalışanlarının dörtte birinin kadın olduğu eğitim sektöründeki işyerlerinin, toplam işyerleri içindeki ağırlıklı oranı % 4,0 çalışanlarının % 22,1'inin kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetleri sektörünün toplam işyerleri içindeki ağırlıklı oranı % 2,9'dur.

Çalışanlar içinde erkeklerde inşaat sektörü, kadınlarda idari ve destek hizmetleri sektörü ilk sıradadır. Erkek ve kadın çalışanların bilgi ve iletişim sektöründeki payları neredeyse aynıdır. Erkek çalışanların %1,1'ü, kadın çalışanların da %1,0'i bilgi ve iletişim sektöründedir. İkinci hakim sektör konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri ile diğer hizmet faaliyetlerinde de durum aynıdır. Erkek çalışanların %2,7 si, kadın çalışanların da %2,5'i Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri, Erkek çalışanların %1,3'ü Kadın çalışanların %1,1'i Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektörlerinde çalışmaktadır. Toplam çalışanlara göre üçüncü sırada olan idari ve destek Hizmet Faaliyetleri %15,2 pay ile erkek çalışanlarda da üçüncü sırada yer alırken, kadın çalışanlarda birinci sırada yer almaktadır.

Çalışanların inşaat sektöründe yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir. Çalışanların dörtte biri nitelik gerektirmeyen mesleklerde[1] çalışmaktadır. İkinci sırada %19,2 ile hizmet ve satış elemanı işlerde çalışanlar, üçüncü ve dördüncü sırada aynı oran ile (%14,2) sanatkarlar ve ilgili işler ile tesis ve makine operatörleri ve montaj çalışanları yer almaktadır.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımından farklılık göstermektedir. İlde ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler, ikinci sırada hizmet ve satış elemanları meslek grubu çalışanları yer alırken, Türkiye'de de ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler, ikinci sırada da profesyonel meslek grupları ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar(%13) çalışanları yer almaktadır. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Toplam çalışanların %8,7'ini kadınlar teşkil ederken, Profesyonel Meslek Mensupları işinde çalışanların %24,0 ü, Büro ve Hizmet Sektöründe çalışanların da %22,0'si kadındır. Buna karşılık yöneticilerin sadece %4,0'u, teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarının %5,0'i kadındır.

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık[2] iş Toptan ve perakende sektöründedir. Van ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler inşaat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde değişkenlik göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de Toptan ve perakende ve ticaret ve imalat sektörü takip etmektedir. Açık işlerin % 34,4'ü toptan ve perakende ticaret, %17,5'i imalat, %12,3'ü ulaştırma ve depolama sektöründedir. Gayrimenkul faaliyetleri ile kültür, sanat ve eğlence sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır. İlde açık iş oranı % 1,5'tir ve bu oran % 3,3 olan

[1]Ana meslek grubu: ISCO 2008

[2]Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Türkiye ortalamasının altındadır. Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %19,8 ile Hizmet ve satış elemanı meslekleridir. Bu ana meslek grubunu %16,8 ile Profesyonel meslek mensupları ve %14,9 sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar takip etmektedir.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek reyon görevlisidir. Açık işlerin %4,2'sini reyon görevlisi oluşturmaktadır. Reyon görevlisini %3,9 ile kasiyer takip etmektedir ve her iki mesleğe olan ihtiyaç arasında çok büyük fark yoktur. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan meslekler arasında da fark minimum düzeydedir ve %3,6 ile elektronik teknikeri ve aynı oran ile dağıtıcı(posta dağıtım hizmetleri), %3,2 ile muhasebeci ve garson(servis elemanı) %2,9 ile pazarlamacı(satış temsilcisi),mobilya montaj işçisi, diğer satış nezaretçisi, büro memuru(genel) son olarak %2,6 ile ağır kamyon şoförü takip etmektedir.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok lise ve dengi eğitim düzeyinin istenmiş olmasıdır. İşverenlerin çoğu talep edilen eğitim düzeyine lise ve dengi eğitim cevabını vermiştir. Genellikle açık işlerde aranan eğitim seviyesi lise ve üstü eğitimlilerdir.

Temininde en zorluk çekilen meslek satış elemanı (tanıtım)dır. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %5,9'ünü satış elemanı (tanıtım) oluşturmaktadır. Bu mesleği %4,7 ile elektrikçi takip etmektedir. Temininde zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk onda yer alan meslekler arasında fark minimum düzeydedir ve %3,8 ile pazarlama(satış temsilcisi),%3 iş makinası operatörü, %2,5 ile mobilya montaj işçisi, %2,2 ile ağır kamyon şoförü ve reyon görevlisi, %2,1 ile ön muhasebeci, %1,6 ile bilgisayar operatörü ile mobilya imalatçısı/mobilyacı(ahşap) takip etmektedir.

Araştırmaya cevap veren işyerlerinin kısa vadede çıkartmayı planladıkları eleman sayısı almayı planladıkları eleman sayısından yüksektir. Orta vadede ise istihdam artışında kısa vadeye göre belirgin bir artış olduğu görülmektedir.

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Van ili 10+özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalışı vardır.

Net istihdam değişim oranı (NİDO) orta vadede kısa vadeden daha yüksektir. Beklenti oranı % -5,2'den % 6,1'e çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile orta vadede işverenlerin gelişme beklentisi daha fazladır. Net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör Gayrimenkul Faaliyetleri ve inşaat sektörleridir. En fazla çalışanı olan birinci sektör konumundaki Ticaret(Toptan Perakende) sektöründeki istihdam değişimi Gayrimenkul ve inşaat sektörlerinin altında kalmıştır. Mevsimsellik göz önünde bulundurulduğunda inşaat sektöründeki hareketlilik olağandır. Net istihdam değişiminin %50'si Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe, %27,6'sı da inşaat sektöründedir.

İl net istihdam artışının sektörel dağılımı Türkiye'den farklıdır. Türkiye sonuçlarında net istihdam artışının en fazla olduğu sektör idari ve destek hizmet faaliyetleridir. İkinci sırada imalat, üçüncü sırada konaklama ve yiyecek faaliyetleri gelmektedir. İlde en fazla net istihdam artışı sağlayan ikinci sektör olan inşaat sektörü Türkiye sıralamasında 4. sırada; ilde üçüncü sırada olan İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü net istihdam artışı Türkiye'de 1. sıradadır.

Kısa vadede Türkiye'de en fazla net istihdam artışı bekleyen sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. Tüm net istihdam artışı beklentisinin %23,5'i bu sektörden kaynaklanmaktadır. İmalat sektörü net istihdam artışının %20'sini, konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyeti %12'sini oluşturmaktadır.

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör yine inşaat sektörüdür. Toplam istihdam artışının %41,4'ü inşaat sektöründen kaynaklanmaktadır. Net istihdam artışının %15'i toptan ve perakende ticaret sektöründen kaynaklanmaktadır. İmalat

sektöründeki artıştan %12,6'lık pay almaktadır. 30 Haziran itibariyle net istihdam azalışı bekleyen hiç bir sektör yoktur.

Türkiye'de orta vadede net istihdam artış beklentisinin %25,8'i imalat sektöründen; %16,7'si idari ve destek hizmet faaliyetlerinden; %12,7 toptan ve perakende ticaret sektöründen kaynaklanmaktadır.

İlde 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle bilgi ve iletişim sektöründe %4,8 olan NİDO[3], inşaat sektöründe ise %28'dir. Kısa dönemde bilgi ve iletişim sektöründe az oranda genişlemeyi hedeflerken, lokomotif sektör olan inşaatta yer alan işyerlerinde ciddi oranda küçülme beklenmektedir. İmalat sektöründeki net istihdam değişim oranı % 3,5 iken, idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe %2,7'dir.

30 Haziran itibariyle net istihdam değişim oranı %6,1dir. Orta vadede de en fazla büyüme bekleyen sektör madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe %20,4 olan NİDO, inşaat sektöründe ise %12'dir. Kısa dönemde bu her iki sektörde de küçülme beklenmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre 2012 Aralık ayı itibariyle ilde net istihdam artış beklenti oranı -5,2 iken, bu oran 2013 Haziran ayı itibariyle 11,3 puan artış göstererek 6,1'e yükselmiştir. Oran sektörlerin yapısı ve beklentilerine göre çok büyük farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de de aynı eğilim kendini göstermekte ve net istihdam beklenti oranı kısa vadede % 1,9 iken, orta vadede artarak 3,7'ye yükselmektedir.

[3]Net istihdam değişim oranları değerlendirilirken, gayrimenkul faaliyetleri sektöründe çalışanların toplam çalışanların sadece %0,1'i olduğu dikkate alınmalıdır.

GİRİŞ

Van ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilizesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında pilot il olarak seçilen Van ili için 25 Haziran-20 Temmuz 2012 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor üç bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Van işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Üçüncü bölüm Van işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü arz analizlerinde kullanılan veri setlerinden nüfus ve eğitim göstergelerini iller itibariyle ve yıllık bazda bulmak mümkün iken ekonomik yapı ve işgücü piyasası veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[4] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyoekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Bu durum Van ilinin yer aldığı TRB2 (Van, Muş, Hakkari ve Bitlis illerini içeren bölge) için de geçerlidir. Hakkari, Muş benzer sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında yer alırken, Van ve Bitlis daha üst sıradadır.[5] Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 81. sırada olan Muş'tur. Hakkari 80. sırada yer alırken, Bitlis 67. ve Van 75. sırada bulunmaktadır.

Arka plan veri setlerinin diğer bir problemi de verilerin güncel olmaması ve daha önce üretilen bazı veri setlerinin de artık üretilmemesidir. Örneğin illerin işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranları en son 2010 yılında yayınlanmış ve raporda bu veriler kullanılmıştır. Nüfus ve Konut Araştırması sonuçlarına göre 2011 yılında Van'da işsizlik oranı Türkiye ortalamasının (7,9) çok üzerinde 9,8 olarak açıklanmıştır[6].

EKONOMİK GÖSTERGELER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyoekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir.

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır.

Van ilinin yer aldığı bölgede Gayri Safi Katma Değer[7] itibariyle hakim sektör % 62,9 pay ile hizmetler sektörüdür. İkinci sırada % 21,3 ile tarım sektörü yer almaktadır. Sanayi sektörü, % 15,8 ile en az paya sahip sektördür.

Bölgede kişi başı gayri safi katma değer 2008 yılı için 4.379 liradır. Bu değer ile bölge, kişi başına Türkiye'de yaratılan katma değerden % 64 daha az katma değer yaratmaktadır.

Grafik 1.Sektörlerin Gayri Safi Katma Değer İçindeki Payları(TRB2-TÜRKİYE % 2008)

Kaynak: TÜİK

[4]Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

[5]İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına ilişkin en son çalışma Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan çalışmadır. Çalışma; demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride 61 değişken ve temel bileşenler analizi kullanılarak hazırlanmıştır.

[6]Ek 4 kapsamında ayrıntılı bir tablo olarak il düzeyinde işgücü piyasası temel göstergeleri sunulmuştur.

[7]İl ekonomisinin en önemli göstergesi olan İllerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla değerleri 2001 yılından itibaren hesaplanmamaktadır. Bu serinin yerine üretilen Gayri Safi Katma Değer İstatistiklerinin en son yayınlanma yılı 2011 yılı olup, 2008 yılı değerlerini içermektedir. 2009 yılı değerlerine ilişkin veri seti henüz yayınlanmamıştır. Serinin başlangıç yılı 2004 yılıdır.

Bölgenin gelişme hızı geçen dört yıllık sürede % 71 ile Türkiye ortalaması ile neredeyse aynı gerçekleşirken en az gelişme gösteren sektör tarım, en fazla gelişen sektör ise hizmetler sektörü olmuştur. Bunun sonucunda bölgede 2004 yılında % 24,3 olan tarımın payı 2008 yılında % 21,3'e gerilemiş, % 58,3 olan hizmetlerin payı % 62,9'a yükselmiştir.

İlin yatırım teşviklerinden aldığı pay hem düşük hem de istikrarlı değildir. Yıllar itibariyle büyük farklılık vardır. Van, toplam yatırım teşviklerinden en yüksek payı % 6 ile 2008 yılında alırken, 2011 yılı itibariyle teşviklerden aldığı pay % 0,3'e gerilemiştir. Bu pay ile Van 81 il içinde 45. sırada yer almaktadır.

Aynı durum kamu yatırımlarında da yaşanmaktadır. 2011 yılı itibariyle ilin toplam kamu yatırımlarından aldığı pay % 0,5 ile sınırlı kalırken, en yüksek kamu yatırım payı da % 1,2 ile eğitim yatırımlarında gerçekleşmiştir.

Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Van ilinin açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde ilde gerçek kişi-ticari işletmelerin açılıp kapanma oranlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. 2011 yılında ilde açılan her 100 ticari işletmeye karşılık 83 işletme kapanmıştır. Diğer bir ifade ile ticari işletmeler büyük bir devinim içindedir. Şirketlerde ise devinim daha az yaşanmış, açılan her 100 şirkete karşılık 34 şirket kapanmıştır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İlin demografik yapısı, yani çalışma yaşı nüfusun yaş ve eğitim dağılımı, aldığı ve verdiği göç gibi veriler işgücü piyasasını şekillendiren en önemli unsurlardandır. Van'da 2012 yılında nüfus artış göstererek 1.051.975 kişiye ulaşmıştır.

2011 yılı sonuçlarına göre ise Van ilinin nüfusu 1.022.532 olup[8], ilde 525.144 erkek, 497.388 kadın yaşamaktadır. 15+yaş 618.836 bin kişidir. Çalışma yaşı erkek nüfus 318.571, kadın nüfus 300.265'tir. Van ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. 2011 yılı sonunda Türkiye ortalamasında nüfusun % 77'si il/ilçe merkezlerinde ikamet ederken, Van'da bu oran % 51'dir. Diğer bir ifade ile Van'da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır.

Van ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasından farklılık göstermektedir. 0-14 yaş grubu ile çalışabilir yaştaki nüfus[9] Türkiye ortalamasına göre daha fazla pay alırken, yaşlı nüfusun payı daha azdır. Bu dağılım sonucu yaş bağımlılık oranları[10] da Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 31,1 puan üstünde seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 5,4 puan altındadır. Bunun sonucunda da Van ili toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 25,7 puan üzerindedir.

Grafik 2. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011

Kaynak: TÜİK, ADNKS

[8]TÜİK; Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

[9]15-64 yaş grubu

[10]Yaş bağımlılık oranı: Çalışan (15-64) her 100 kişinin bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır.

2010 ve 2011 yılı verilerine göre Van göç veren bir ildir. Net göç hızı 2011'de binde -46'dır ve il, göç veren 58 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 1. ildir. Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-34 yaş grubu oluşturmaktadır. İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusu il dışına çıkarken, 45-49 yaş grubundan itibaren Van'a geri dönüş yaşanmaktadır. Önceki yıl deprem nedeniyle artan göç 2012 yılında tersine dönmüştür.

2011 yılı verilerine göre 15+ yaş nüfusun %13.6sı okur-yazar değildir. Nüfusun % 17,8'i sadece okur -yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%76,3) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuryazar olmayanlar, okuryazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (%64,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun %80'i, diploması olmayanların da %63'ü kadın nüfustur. Nüfusun sadece %13,4'ü lise ve dengi okul mezunu, %4,8'i yüksek eğitimlidir.

Grafik 3. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı,%,2011

Kaynak: TÜİK,ADNKS

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretimden ortaokula ve ortaokuldan yükseköğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kesim olarak öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

Tablo 1. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı

	İlköğretim			Orta öğretim			Mesleki ve teknik orta öğretim		
Öğretim yılı	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun
Toplam									
2010/2011	250.218	29.987	20.925	39.294	7.381	4.858	19.244	5.779	2.423
2011/2012	211.749	28.325		27.332	5.347		19.879	6.100	
Erkek									
2010/2011	128.395	15.351	12.120	25.205	4.612	3.097	10.865	3.181	1.427
2011/2012	107.955	14.631		17.305	3.224		10.730	3.282	
Kadın									
2010/2011	121.823	14.636	8.805	14.089	2.769	1.761	8.379	2.589	996
2011/2012	103.794	13.694		10.027	2.123		9.149	2.818	

Kaynak: MEB

Van ilinde 2010/2011 döneminde ilköğretimden mezun olan 20.925 öğrenciden 13.160'ı genel ve mesleki ve teknik ortaöğretim olmak üzere orta öğretime devam etmektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilerin % 37,1'ine karşılık gelen 7.765 öğrenci eğitim hayatından tamamen ayrılmıştır. İlköğretimden ayrılma oranı % 15,3 olan Türkiye oranına göre yüksektir.

Tablo 2. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları,2006-2012

	VAN			TÜRKİYE		
	Genel Orta Öğretim	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim	Toplam	Genel Orta Öğretim	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim	Toplam
2006/2007	25.162	7.309	32.471	2.142.218	1.244.499	3.386.717
2007/2008	25.023	8.081	33.104	1.980.452	1.264.870	3.245.322
2008/2009	30.741	10.577	35.060	2.271.900	1.565.264	3.837.164
2009/2010	35.077	14.013	49.090	2.420.691	1.819.448	4.240.139
2010/2011	39.294	19.244	58.538	2.676.123	2.072.487	4.748.610
2011/2012	27.332	19.879	47.211	2.666.066	2.051.220	4.717.286

Kaynak: MEB

Orta öğretime kayıt olanlar sayısı yıllar itibariyle incelendiğinde hem Van hem de Türkiye için dikkat çeken husus mesleki ve teknik ortaöğretime kayıtlı olan öğrenci sayısındaki artıştır. Genel orta öğretime kayıtlı olan öğrenci sayısı yıllar itibariyle artışlı, azalışlı bir seyir izlerken, mesleki ve teknik orta öğretimde sürekli yükseliş vardır. Yıllık ortalama artış hızları dikkate alındığında Van ilinde genel orta öğretim artış hızı Türkiye artış hızından daha düşük iken, mesleki ve teknik orta öğretim hızı Türkiye'den daha yüksektir.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK' in Hane halkı İşgücü Anketleridir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Van ilinde işsizlik oranı 2010 yılı itibariyle % 17,2 olup Türkiye ortalamasının üstündedir. Bu oran ile en yüksek işsizlik oranına sahip 3. ildir. İşgücüne katılım oranı %45'tir. İstihdam oranı % 37,3 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Grafik 4. İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, 2010

Kaynak:TÜİK, HİA

İşsizlik oranı Türkiye ortalama işsizlik oranının çok üstünde ve istihdam oranı da Türkiye ortalamasının altındadır. Yıllar itibariyle Van'da işsizlik oranının arttığı, aynı zamanda istihdam oranının da arttığı görülmektedir. Bunun nedeninin hızlı nüfus artışının olmasıdır. 2008 yılı sonuçlarına göre[11] istihdam oranı %34, işsizlik oranı %13'tür.

Hane halkı İşgücü İstatistiklerinde işgücü piyasası verilerinden işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı dışında kalan diğer tüm göstergeler bölgesel bazdadır. Yani veriler sadece Van iline ilişkin olmayıp İBBS TRB2 bölümlenmesi çerçevesinde Van, Muş, Bitlis ve Hakkari illerini de kapsamaktadır. TÜİK Hane halkı İşgücü Anketlerinin doğrudan Van iline ilişkin bilgi vermemesi ve Van ile birlikte Muş, Bitlis ve Hakkari illerinden edinilen bilgilerin toplamı üzerinden bir değerlendirme yapılması, analizlerde göz önünde bulundurulmalıdır.

Bölge 15+yaş kurumsal olmayan nüfus 1.197 kişidir[12] ve bu nüfusun % 26'sı okuryazar değildir. % 58'i lise altı eğitimlidir. % 11'i lise ve dengi okul , %5,3'ü yüksekokul mezunudur. Çalışan 497 bin, işsiz 70 bin, işgücü dışı nüfus 630 bin kişidir.

Tablo 3. Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik, Bin Kişi,TRB2,2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü Dışı
Okuma yazma bilmeyen	313	90	3	220
Lise altı	689	292	48	349
Lise ve dengi meslek okulu	131	64	13	54
Yükseköğretim	63	51	6	6
Toplam	1.197	497	70	630

Kaynak: TÜİK,HİA

İstihdam

Bölge istihdam oranı % 41,5'dir. Her 100 erkekten 63'ü (% 63,1) her 100 kadından 21'i (% 20,7) çalışmaktadır. Erkek istihdamı oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 2 puan düşük iken, kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasından (% 25,6) 4,9 puan düşüktür.

Grafik 5. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TRB2 %,2011

Kaynak:TÜİK, HİA

[11]TÜİK il düzeyinde temel işgücü göstergelerini 2008 yılından itibaren yayınlamaktadır. En son haber bülteni 24/06/2011 tarihinde yayınlanmıştır ve 2010 sonuçlarını içermektedir. 2011 yılı için henüz yayınlanmamıştır. Nüfus ve konut araştırması kapsamında il düzeyinde açıklanan işgücü piyasası verileri ek 4'te özet bir şekilde gösterilmiştir.

[12]TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Eğitim seviyesi ile istihdam arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe istihdam oranları bölgede de yükselmektedir. Eğitim düzeyi ve istihdam arasındaki pozitif ilişki özellikle kadınlarda daha belirgindir. Okuryazar olmayanlarda %30,7 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde %50,1'e, lise ve dengi okul mezunlarında %52,1'e yüksekokul mezunlarında %71,9'a yükselmektedir. Kadınlarda lise altı eğitimlilerde % 33,8 olan istihdam oranı %25,7 puan artarak yüksek eğitimlilerde %59,5'e, erkeklerde %13,1 puan artarak % 66,2'den % 79,3'e yükselmektedir.

Grafik 6. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken, (kadın istihdamının %57,8'si) bölgede durum bunun tam tersidir. Kadınların % 79,4'ü tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında hakim sektör tarımdır. Çalışanların % 42,25'i tarım sektöründedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %25'in çok üzerindedir. Erkeklerin çoğunluğu (% 70,35) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan % 81,3'ün altındadır.

Grafik 7. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı Dağılımı, Van, %, 2011

Kaynak:TÜİK,HİA

Bölge istihdamının % 18,1'ini okuma yazma bilmeyenler oluştururken, %58,8'ini de lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı %12,9, yüksek eğitimlilerin oranı da %10,2'dir.

Tablo 4. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TRB2, bin kişi, 2011

	Okuma Yazma Bilmeyen	Lise Altı	Lise ve Dengi Meslek Okulu	Yükseköğretim	Toplam
Tarım	79	124	7	1	210
Sanayi	3	64	13	4	84
Hizmet	8	104	45	46	202
Toplam	90	292	64	51	497

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin neredeyse tamamı (% 87,8'i) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimlilerin de %42,4'ü tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksekokul mezunlarının tercih ettikleri sektör hizmetler sektörüdür. Lise eğitimlilerin % 70,3'ü, yüksek eğitimlilerin de % 90,2s'i hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Grafik 8. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

En yüksek istihdam oranı her iki cinsiyette de 25-34 ve 35-54 yaş gruplarındadır ve cinsiyetler arası fark çok fazladır. Bu yaş gruplarında erkeklerdeki istihdam oranı kadınların stihdam oranının yaklaşık 3 katıdır. Bu yaş gruplarını 20-24 yaş grubu takip etmektedir.

Tablo 5.Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TRB2, %, 2011

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	TOPLAM
TOPLAM	24,3	38,2	48	55,9	28,2	41,5
ERKEK	36,5	61,3	75,2	80,3	42,3	66,5
KADIN	12,7	19,5	21,4	29,1	16	20,7

Kaynak: TÜİK, HİA

Toplam çalışanların %47'si(46,6) ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran %62 olan Türkiye ortalamasının çok altındadır. İstihdamın %25,5'i kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğini de beraberinde getirmektedir. Bölgede çalışanların %28'i ücretsiz aile işçisi iken bu oran Türkiye'de %14'dür.

Grafik 9.İşteki Duruma Göre İstihdam, TRB2, %, (2011)

Kaynak: TÜİK, HİA

İşteki durum ve istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin yarısından azı ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken, bu oran kadınlarda %56,8'e yükselmektedir. Buna karşın ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı % 75,4 iken, bu oran kadınlarda % 11,8'e düşmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin neredeyse tamamını erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 6. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRB2, bin kişi, 2011

	Erkek				Kadın				Toplam			
	Tarım	Sanayi	Hiz met	Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
Ücretli veya yevmiyeli	8	74	129	**211**	0	1	20	**21**	8	75	149	232
İşveren veya kendi hesabına	69	6	42	**117**	6	1	3	**10**	75	7	45	127
Ücretsiz aile işçisi	33	3	8	**44**	93		2	**95**	126	3	10	139
Toplam	**110**	**83**	**178**	**371**	**100**	**2**	**24**	**126**	210	85	202	497

Kaynak: TÜİK, HİA

Erkek istihdamında hakim sektör hizmet sektörüdür. Çalışan her 100 erkekten 48'i hizmetler sektöründedir. İkinci sırada %30'u ile tarım sektörü yer almaktadır. Kadın istihdamında hakim sektör, tarım sektörüdür. Çalışan her 100 kadından 79'u tarım sektöründedir. İkinci sırada % 19,8 ile hizmet sektörü yer almaktadır. Toplam istihdamın % 17'si sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymamaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %59 iken, sanayi sektöründe çalışanların % 22'sini lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %20,3'ü lise ve dengi okul mezunu, % 7,8'i de yüksekokul mezunudur.

İstihdamın mesleki dağılımında tarım sektörünün istihdamdaki ağırlığına paralel olarak tarım üretiminde çalışanlar ilk sıradadır. Çalışanların % 40,8'i tarım üretiminde çalışmaktadır. İkinci sırada %14 ile nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar ile hizmet ve satış elemanları vardır. Profesyonel meslek mensupları % 5,2, yardımcı profesyonel meslek grupları ise % 3 ağırlığındadır.

Kayıt Dışı İstihdam

Bölge istihdamının % 74,8'i kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Hem tarım hem de tarım dışı sektörlerde kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Bölgede toplam istihdamın % 45,3'i tarımda iken, bu oran Türkiye ortalamasında % 25,5'tir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı % 98,6, tarım sektöründe % 57,5'tir.

Grafik 10. Türkiye ve TRB2 Tarım ve Tarım dışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede kayı dışılığın en fazla olduğu tarım dışı sektör sanayi sektörüdür. Sanayi sektöründe %78,6 olan kayıt dışı çalışma oranı hizmetler sektöründe %74,8'e gerilemektedir. Sanayi ve Hizmet sektörün de kayıt dışı çalışma oranı Türkiye ortalamasından yüksektir. Bunun nedeni bu sektörlerde çalışanların çoğunluğunun daha düşük eğitimlilerin oluşturmasıdır. Sanayi sektöründe çalışanların %76,2'si lise altı eğitimli iken hizmet sektöründe çalışanların %45'i lise ve yüksekokul mezunudur.

Grafik 11. Türkiye ve TRB2 sektörel kayıt dışı çalışma oranı %, (2011)

Kaynak: TÜİK, HİA

Kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı erkeklerin kayıt dışı oranından fazladır. Erkeklerde % 71 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 87'ye yükselmektedir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranlarında cinsiyetler arası fark, yine kadınlar aleyhine olmakla birlikte, tarımdaki gibi fazla değildir. Tarım dışında erkeklerin % 59,3'ü, kadınların da % 38,5'i kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik 12. Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma azalmaktadır. Kayıt dışılıkta özellikle cinsiyetler arasında çok büyük farklılık vardır. Erkeklerde % 71 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 86,5'e yükselmektedir.

Grafik 13. Eğitim Durumuna Kayı Dışılık, TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı % 100 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıt dışı çalışma oranı % 93,3'tür. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %9,8 ile yüksek eğitimlilerdedir ve cinsiyetler arası fark azdır.

Yıllar itibariyle kayıt dışılıkta iyileşme vardır. Tüm Türkiye'de kayıt dışılıkla yapılan mücadele bölgede de kendini göstermiş ve 2000 yılında % 50,6 olan kayıt dışı çalışma oranı, 2011 yılında % 42,1'e gerilemiştir. TRB 2 bölgesinde 2011 yılı kayıt dışı oranı % 74,8 olarak Türkiye ortalamasının çok üzerinde gerçekleşmiştir. Bunun nedeni tarımın bölge istihdamının içerisinde çok yüksek bir paya sahip olmasıdır.

Grafik 14. İşteki Duruma Göre Kayıt Dışılık Oranı,TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

En düşük kayıt dışı istihdam oranı ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanlardadır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların % 54,1'i kayıt dışı istihdam edilmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlarda kayıt dışı çalışma oranı %86,6'dır.

Genç İstihdamı

Bölgede 221 bini kadın, 197 bini erkek olmak üzere 418 bin genç[13] bulunmaktadır. Gençlerin 126 bini istihdamda yer almaktadır. Gençlerin istihdam oranı % 41,5'tir. Genç erkeklerin istihdam oranı genç kadınların istihdam oranından yüksek olmakla birlikte, aradaki fark toplam nüfustaki kadar yüksek değildir. Genç erkeklerin istihdam oranı %63, genç kadınların % 20,6'dir. Gençlerin de en fazla çalıştıkları sektör tarımdır. Her çalışan gencin %47,6'sı tarım sektöründedir. İkinci sırada %28,6 ile hizmet ve %23,8 ile sanayi sektörleri takip etmektedir. Gençlerde de cinsiyetler arası çalışılan sektörler farklıdır. Genç kadınların %80'i tarım sektöründe çalışırken, genç erkeklerin çoğunluğu tarım ve hizmet sektöründe çalışmaktadır. Genç erkek istihdamında sanayi ve hizmet sektörleri birbirine yakın orandadır.

Grafik 15. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

[13]Genç nüfus: 15-24 yaş grubu, TÜİK

Genç erkeklerin hemen hemen yarısı ücretli ve yevmiyeli olarak çalışırken (%56) genç kadınların da % 80'i ücretsiz aile işçisidir. Çalışan gençlerin % 73'ü lise altı eğitimlidir. Düşük eğitim seviyesi ve tarım sektörü kayıtdışılığı da beraberinde getirmektedir. Gençlerin % 90'ı kayıt dışı çalışırken, lise altı eğitimlilerde kayıt dışılık % 96'ya ulaşmaktadır. Kayıt dışılık % 20 ile en düşük yüksek okul mezunlarındadır. Cinsiyetler arası farklılık kayıt dışılıkta da ortaya çıkmakta ve genç erkeklerin %90'ı, genç kadınların %89'u kayıt dışı çalışmaktadır.

İşsizlik

2011 yılı verilerine göre TRB2 Bölgesi toplam işsizlik oranı % 12,3, erkek işsizlik oranı % 13,4, kadınlarda %8,8'dir. En düşük işsizlik oranı % 3,2 ile okuryazar olmayanlarda iken bunu % 9,9 ile yükseköğretim mezunları izlemektedir. Eğitimsizler ve düşük eğitimliler işgücü piyasası dışında yer almaktadırlar. Lise ve dengi okul mezunlarında % 16,9 olan işsizlik oranı %14,1 ile lise altı eğitimliler takip etmektedir. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lise ve dengi meslek okulu oluşturmaktadır. Yalnız bölgede çok ilginç bir yapı dikkati çekmektedir. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten kadınlardır. Lise ve dengi meslek okulunda erkeklerde % 13,7 olan işsizlik oranı, kadınlarda % 31,8'e, yüksek eğitimli erkeklerde % 8,6'dan kadınlarda % 14,6'ya yükselmektedir. Lise ve dengi meslek okulu kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

Grafik 16. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda %16,8 olan işsizlik oranı, erkeklerde %14,9, kadınlarda ise %21,3'tür. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu kadınlardaki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu %16,3 ile 25-34 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı %17,5 ile %11,7 olan kadınlar işsizlik oranından daha yüksektir.

Grafik 17. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgenin eğitim düzeyine paralel olarak işsizlerin büyük çoğunluğu (% 70) lise altı eğitimlidir. Lise altı eğitimlilerin neredeyse tamamı (% 86) daha önce çalışırken işsiz kalmıştır. Buna karşılık yüksekokul mezunlarının çoğunluğunu (% 33) ilk kez iş arayanlar oluşturmaktadır.

Tablo 7. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TRB2, bin kişi, 2011

	Tarım	Sanayi	Hizmet	Daha önce Çalışmamış Olanlar	Toplam
Okuma-yazma bilmeyen	0	2	1	0	3
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	2	6	2	3	13
İlkokul	1	11	5	1	18
Ortaokul veya dengi meslek okul	0	2	1	0	4
Genel lise	1	3	3	2	9
Lise dengi meslek okul	0	1	2	1	4
Yüksekokul veya fakülte	1	1	3	2	6
İlköğretim	2	6	4	3	14
Toplam	6	30	21	11	69

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgedeki işsizlerin altıda biri ilk kez iş aramaktadır. Kadın işsizlerin içinde ilk kez iş arayan kadın oranının yüksekliği dikkat çekmektedir. Kadın işsizlerin % 58,3'i ilk kez iş aramaktadır. Bu oran erkeklerde % 7'dir.

Tablo 8. İş arama sürelerine göre ilk kez iş arayanlar, TRB2, bin kişi, 2011

İş vvarama sürelerine göre ilk kez iş arayanlar, TRB2, Bin kişi, 2011			
	Erkek	Kadın	Toplam
1 yıldan az	1	4	5
1 yıl ve daha çok	3	3	5
Toplam ilk kez iş arayan	4	7	11
Toplam işsiz	57	12	69

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgenin eğitim düzeyine paralel olarak işsizlerin büyük çoğunluğu (% 70) lise altı eğitimlidir. Lise altı eğitimlilerin neredeyse tamamı (% 86) daha önce çalışırken işsiz kalmıştır. Buna karşılık yüksekokul mezunlarının çoğunluğunu (% 33) ilk kez iş arayanlar oluşturmaktadırBuna karşılık, ilk kez iş arayanların %15,9'u bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır. Cinsiyetler arasında iş arama süreleri hem ilk kez iş arayanlarda hem de işi varken işsiz kalanlarda farklılaşmaktadır.

İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri erkeklerden daha uzundur. İşgücü piyasasına ilk kez girmek isteyen kadınların %42,9'u bir yıldan fazla süredir iş ararken, erkeklerde bu oran % 75'tir. Tüm işsiz erkeklerin % 15,8'i, kadınların % 36,4'si bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır.

Grafik 18. İlk Kez İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı,TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

Eğitim düzeyine göre de iş arama süreleri farklılaşmaktadır. Lise altı eğitimlilerin verilen kayıt dışı çalışmayı daha çok kabul etmeleri, işsizlik sürelerinde de etkili olmaktadır. Lise altı eğitimlilerin %81,3'ü bir yıldan daha az sürede iş bulurken, yüksek eğitimlilerin %20's i bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır.

Tablo 9. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TRB2, bin kişi, 2011

	Erkek		Kadın		Toplam	
	1 yıldan az	1 yıl ve daha çok	1 yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok	1yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok
Okuma yazma bilmeyen	2	0	0	0	2	1
Lise altı	35	7	4	2	39	9
Lise ve dengi meslek okulu	8	1	2	2	10	3
Yükseköğretim	3	1	1	0	4	1
Toplam	48	9	7	4	55	14

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç İşsiz

Bölge işsizlerinin %34,8'ini gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta %16'ıir. 25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise sadece % 10,8'dir.

Tablo 10.Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TRB2, bin kişi, 2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İşgücü dışı nüfus	İstihdam oranı,%	İşsizlik oranı,%	İşgücü dışı nüfus,%
15-24 yaş	418	126	24	150	268	30,1	16	64,1
25+yaş	779	371	45	416	362	47,6	10,8	46,5
Toplam	1197	497	69	566	630	41,5	12,1	52,6

Kaynak: TÜİK, HİA

Genç işsizlik oranı cinsiyetler arasında çok büyük farklılık göstermemektedir. Erkeklerde %16,2, kadınlarda % 16,1'dir. İşgücü piyasasına ilk kez girecek olan genç nüfus işsiz gençlerin oranı % 7'dir. Genç işsizlerin büyük çoğunluğu (% 76) daha önce bir işte çalışmış olup da işini kaybeden gençlerden oluşmaktadır. Gençlerin büyük çoğunluğu çalıştıkları sektörlere bağlı olarak hizmetler sektöründe çalışırken işsiz kalmıştır, daha önce sanayi sektöründe çalışmış olanlar ikinci sıradadır.

İşgücü Dışındaki Nüfus

İl bazında mevcut olan işgücü piyasası göstergeleri Van'da işgücüne katılım oranının azaldığını, işgücü dışı nüfusun arttığını göstermektedir. 2008 yılında Van ilinde çalışabilir yaştaki nüfusun % 57,4'ü işgücüne ya çalışarak ya da iş arayarak katılmaktadır. 2010 yılında ise bu oran % 49,3'e gerilemiştir. Yani işgücü dışı nüfus üç yılda 8,1 puan artış göstermiştir.

Aynı durum bölgede de gözlenmektedir. 2008 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 55,4'ü işgücüne katılırken, 2010 yılında bu oran % 50,6'ya gerilemiştir. 2011 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 47,5'i işgücü dışındadır. İşgücü dışında olanların % 6,2'si bölgede kendine göre iş bulamadığı ve çalışmak istediği halde çeşitli nedenlerle iş aramadıklarını beyan eden kişilerden oluşmaktadır. % 16,7 si eğitim ve öğrenimine devam ederken, % 13,7'si de emeklidir. Çalışabilir yaştaki nüfusun % 40,8'i de ev işleri ile meşgul olduğundan işgücü dışındadır.

Cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni farklılaşmaktadır. Çalışabilir yaştaki erkek nüfusun % 30,2'si işgücü dışında iken, kadınlarda bu oran % 64'e çıkmaktadır.

Grafik 19. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı,TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

Eğitim düzeyi arttıkça her iki cinsiyette de işgücü dışında kalma azalmaktadır. Bu durum özellikle yüksek eğitimde çok belirgindir. Durum yine kadınların aleyhine olmakla birlikte, yüksek eğitimli kadınların % 20'si, erkeklerin % 6,3'ü işgücü dışındadır. Cinsiyetler arası fark 13,7 puandır. Farkın en yüksek olduğu iki grup vardır. Lise altı eğitimliler ve lise mezunları. Lise altı eğitimlilerde fark 55,2 iken. Lise eğitimlilerde 44,1'dir.

Tablo 11. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TRB2, bin kişi, 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	29	17	47
İş aramayıp çalışmaya hazır olan	7	50	57
Mevsimlik çalışan	0	0	0
Eğitim ve öğretimde olanlar	61	38	99
Ev işleri ile meşgul	0	276	276
Emekli	18	1	18
Özürlü yaşlı veya hasta	39	46	85
Ailevi ve kişisel Ailevi ve kişisel nedenler	0	40	41
Diğer	4	2	7
Toplam	**159**	**471**	**630**

Kaynak: TÜİK, HİA

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada %60 ile ev işleri ile meşgul olma yer alırken, erkeklerde %38,3 ile eğitim ve öğretimde yer olanlar yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece %0,21'i emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada %24,5 ile özürlü yaşlı ve hasta olanlar yer alırken, kadınlarda bu oran %9,76'dir.Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi olmadığı veya diğer nedenlerle çalışmak istedikleri halde iş aramayanların işgücü dışındaki erkeklerin %22,6'sını oluşturmalarıdır.

Grafik 20. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TRB2,%,2011

Kaynak: TÜİK, HİA

İşgücü Dışındaki Genç Nüfus

Bölgedeki 418 bin gencin 126 bini çalışmakta, 24 bini de iş aramaktadır. 269 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun %42,7 'sini genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin %35,7(96 bin) eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

Her iki cinsiyette de işgücü dışında bulunma nedeninin başında eğitim ve öğretime devam etme yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin %67,4'i, genç kadınların da %20,5'i eğitim ve öğretimlerine devam etmektedir. Genç erkeklerin %22,5'i çalışmak istediği halde iş aramaktan vazgeçmişlerdir. Genç kadınların %50'si da ev işleri ile meşgul olduklarından işgücü dışındadırlar.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Van da 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 33.408 kişidir. Kayıtlı işsizlerin % 82,2'si erkek, % 17,8'i kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından çok farklıdır. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 60'ı erkek, % 40'ı kadındır.

Tablo 12. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	VAN			TÜRKİYE		
Yaş Grubu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
15-19	885	533	1.418	50.288	32.115	**82.403**
20-24	5.001	2.086	7.087	274.705	199.468	**474.173**
25-29	6.516	1.379	7.895	313.831	211.007	**524.838**
30-34	5.544	847	6.391	258.215	170.357	**428.572**
35-39	3.595	495	4.090	191.732	130.177	**321.909**
40-44	2.658	287	2.945	149.106	96.750	**245.856**
45-49	1.763	151	1.914	114.150	55.503	**169.653**
50-54	874	76	950	46.710	26.124	**72.834**
55-59	360	28	388	22.494	10.309	**32.803**
60-64	180	30	210	8.248	4.391	**12.639**
65+	96	24	120	4.142	2.440	**6.582**
Genel Toplam :	**27.472**	**5.936**	**33.408**	**1.433.621**	**938.641**	**2.372.262**

Kaynak: İŞKUR

2012 İŞKUR İstatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 25-29 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin % 23,6'si bu yaş grubundadır. 25-29 yaş grubunu %21,2 ile 20-24 yaş grubu takip etmektedir. Yaş artıkça kayıtlı işsiz sayısı genel olarak azalmaktadır. 20-34 yaş grubundaki kayıtlı işsizler, Türkiye toplamında olduğu gibi, ildeki toplam işsizlerin %63'ünü oluşturmaktadır. 15-19 yaş grubundaki işsizlerin toplam işsizler içindeki payı ise Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde % 4,2 olan 15-19 yaş grubunun payı, Türkiye toplamında % 3,5'dur.

Tablo 13. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	VAN			TÜRKİYE		
Öğrenim durumu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Okuryazar olmayan	741	256	997	21.759	23.216	44.975
Lise altı	18.829	2.411	21.240	797.504	416.446	1.213.950
Ortaöğretim (lise ve dengi)	5.812	2.206	8.018	417.795	294.049	711.844
Yüksekokul	2.090	1.063	3.153	218.322	228.146	446.468
Genel toplam:	27.472	5.936	33.408	1.433.621	938.641	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşük olmasına rağmen, kayıtlı işsizlerin dağılımında lise mezunlarının payı Türkiye ortalamasından daha yüksektir.İlde lise altı eğitimlilerinin kayıtlı işsiz içindeki payı % 66,6 ile % 51,2 olan Türkiye toplamının altında iken, lise mezunlarının payı % 24 ile %30 olan Türkiye toplamından daha düşüktür. Yüksekokul mezunlarının payı % 9,4 ile Türkiye ortalamasından daha düşüktür.

İlde toplam işsizlerin içinde kadının payı Türkiye ortalamasından 21,8 puan daha düşüktür. Cinsiyetler arası dağılımda iki cinsiyet arasındaki en belirgin fark lise altı mezunlarındadır. Van'da lise mezunları kayıtlı işsizler içinde % 11,4 olan kadın işsiz oranı, Türkiye'de % 34,3'tür. Okuryazar olmayanlar ve orta öğretim altı eğitimlilerde Van'ın kadın kayıtlı işsiz oranı Türkiye'den oldukça düşüktür. Yüksekokul mezunlarında da Türkiye'de % 51,1 olan kadın payı Van'da % 33,7'dir.

Grafik 21. Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Kadın Payı, %,2012

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneği başvurularının çoğunluğu Türkiye toplamında olduğu gibi 30-34 yaş grubu oluşturmaktadır. İşsizlik ödeneği başvurularının % 28,3'ünü 30-34 yaş grubu oluştururken, bu oran Türkiye için % 24,9'dur. İşsizlik ödeneği başvurularını 30-34 yaş grubunu 25-29 yaş grubu takip etmektedir.

Tablo 14. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012

	VAN	TÜRKİYE
15-19	2	958
20-24	87	25.343
25-29	332	80.598
30-34	469	91.279
35-39	309	69.412
40-44	219	53.790
45-49	171	32.843
50-54	46	8.068
55-59	15	2.817
60-64	3	429
65+	3	182
Toplam	**1.656**	**365.719**

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneğinde çalışma sürelerinin etken olması nedeni ile işsizlik ve işsizlik ödeneği dağılımı arasında bir paralellik yoktur. En yüksek işsizlik oranı 25-29 yaş grubunda iken en yüksek işsizlik ödeneği 30-34 yaş grubundadır.

Grafik 22. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik ve İşsizlik Ödeneği Oranları, Van,%,2012

Kaynak: İŞKUR

Daha büyük yaş gruplarında da beklendiği gibi işsizlik ödeneğinin payı 50-54 yaş grubuna kadar işsizlerin payından daha yüksektir. Ancak 50-54 yaş grubundan sonra azalan bir seyir göstermektedir. İlde işsizlik ödeneğine en çok başvuru 30-34 yaş grubundadır.

Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012

	VAN			TÜRKİYE		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Okuryazar olmayan	19	0	19	1417	1026	2443
Okuryazar	79	4	83	2265	1010	3275
İlköğretim	888	44	932	144185	38436	182621
Ortaöğretim	415	61	476	75717	39121	114838
Önlisans	62	17	79	11817	12670	24487
Lisans	49	18	67	19429	16960	36389
Yüksek lisans	0	0	0	761	845	1606
Doktora	0	0	0	32	28	60
Toplam	1512	144	1656	255623	110096	365719

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneği başvurularında en fazla başvuru erkeklerde ilköğretim, kadınlarda ise ortaöğretim mezunlarındadır. Bunu erkeklerde orta öğretim, kadınlarda ise ilköğretim mezunları takip etmektedir.

33.408 kayıtlı işsize karşın ilde 13.463 açık iş mevcuttur. İlde kamunun istihdam yaratma gücü çok yüksektir. Açık işlerin %72,8'i kamu sektörüne aittir. Bunun nedeni Van'da TYÇP'nin Kamu açık iş ilanlarını yüksek seviyeye çıkarmasıdır. Türkiye'de kamu sektöründeki açık işler toplam açık işlerin %14,2'sidir.

Tablo 16. Açık İşlerin Dağılımı, 2012

	VAN		
	TARIM DIŞI	TARIM	TOPLAM
KAMU	9.738	66	9.804
ÖZEL	3.656	3	3.659
TOPLAM	13.394	69	13.463

Kaynak: İŞKUR

İlde özel sektörde tarım sektöründe düşük sayıda açık iş bulunmamaktadır, özel sektör açık işlerin neredeyse tamamı tarım dışı sektörlere yöneliktir.

İlde 2012 yılı itibariyle 12,188 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı %90,5'tir. %56 olan Türkiye işe yerleştirme oranının çok üzerindedir.

Tablo 17. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı, 2012

	Sektörler	Açık İşler	İşe Yerleştirilenler	İşe Yerleştirme Oranı (%)
VAN	Tarım Dışı	13.394	12.122	90,5
	Tarım	69	66	95,7
	Toplam	13.463	12.188	90,5
TÜRKİYE	Tarım Dışı	976.645	543.621	55,7
	Tarım	15.916	12.966	81,5
	Toplam	991.804	543.621	54,8

Kaynak: İŞKUR

En fazla işe yerleştirme kadınlarda 20-24 yaş grubunda, erkeklerde ise 25-29 yaş grubundadır. Aynı eğilim Türkiye toplamında da görülmektedir. Yaş arttıkça beklendiği gibi işe yerleştirme oranları azalmaktadır.

Van ilinde İŞKUR'a kayıtlı işgücünün %70,2'si işsizken kadınların % 9,4'ükadındır. İlde kadınların işe yerleştirme oranı Türkiye ortalamasından düşüktür. Türkiye toplamında toplam işe yerleştirilenlerin % 29,8'i kadındır.

Tablo 18. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	VAN			TÜRKİYE		
Yaş	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
15-19	320	88	408	24961	14201	39162
20-24	1914	379	2293	88397	39393	127790
25-29	2555	264	2819	88408	31386	119794
30-34	2430	206	2636	69815	28025	97840
35-39	1590	113	1703	47764	23797	71561
40-44	1108	55	1163	33708	16386	50094
45-49	702	27	729	22844	8340	31184
50-54	285	13	298	9603	2969	12572
55-59	97	3	100	4043	874	4917
60-64	27	2	29	1157	196	1353
65+	10	0	10	279	41	320
Toplam	**11038**	**1150**	**12188**	**390979**	**165608**	**556587**

Kaynak: İŞKUR

İşe yerleştirilenlerin % 44,1'i ilköğretim mezunudur. Bu oran % 57,2 olan Türkiye toplamının altındadır. İşe yerleştirilen erkeklerin % 45,7'si, kadınların % 29,2'i ilköğretim mezunudur. İkinci sırada % 28,7 ile okuryazar olanlar gelmektedir. İşe yerleştirilenlerin sadece %7,9'u ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora mezunlarını da içeren yüksek eğitimlilerdir.

Tablo 19. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	VAN			TÜRKİYE		
	Erkek	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Okur-Yazar Olmayan	4	0	4	1739	863	2602
Okur Yazar	3267	235	3502	15200	5765	20965
İlköğretim	5043	336	5379	229017	89619	318636
Ortaöğretim	1991	352	2343	113021	46740	159761
Önlisans	452	130	582	19487	13060	32547
Lisans	277	96	373	12229	9196	21425
Yüksek Lisans	2	1	3	280	364	644
Doktora	2	0	2	6	1	7
Toplam	**11038**	**1150**	**12188**	**390979**	**165608**	**556587**

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı sonuna kadar İŞKUR tarafından açılan kurs sayısı 209'dur. Açılan kursların %7,7'si istihdam garantili işgücü yetiştirme kursudur. İstihdam garantili kurslara, toplam kurs katılımcıların %2'si olan 321 kişi katılmıştır. Van ilinde 2012 yılı içerisinde 74 TYÇP kursu açılmış olup, bu kurslara toplam katılımcıların % 94,2'si olan 15.154 kişi yerleştirilmiştir. Bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde olup Van ilinde 2011 yılında meydana gelen deprem sonrası artan işsizlik için geçici bir çözüm teşkil etmiştir.

Tablo 20.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012

	VAN		TÜRKİYE	
	Kurs Sayısı	Katılan Sayısı	Kurs Sayısı	Katılan Sayısı
İş.yet.kurs/TYÇP	74	15.154	4.936	186.599
İşbaşı eğitim programı(iep)	101	258	8.018	18.570
İş.yet.kurs/ istihdam garantili	16	321	4.564	116.451
Diğer kurslar	18	352	9.833	143.025
Toplam	**209**	**16.085**	**27.351**	**464.645**

Kaynak: İŞKUR

Van ilinde kurslara katılım kadınlarda % 12,8 ile Türkiye ortalamasına göre oldukça düşüktür.

Tablo 21. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	VAN			TÜRKİYE		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kursa Katılanların Sayısı	14.019	2.066	16.085	276.901	187.744	464.645
Kursa Katılanların Oranı %	87,2	12,8	100	59,6	40,4	100

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Van ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulaması ilk kez 2012 Haziran ve Temmuz aylarında yapılan bu araştırma ile Van ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli işyerlerindeki hızlı açılıp kapanma oranları dikkate alınarak, araştırmanın kapsamı Van ilinin tüm ilçe ve köylerinde bulunan özel sektör, 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri olarak tanımlanmıştır.

Van ilinde örneklem olarak 850 işyeri belirlenmiştir. Araştırmanın çerçevesi Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemidir. İşyeri listeleri her yılın Nisan ayı itibariyle güncelleştirmesine, mikro ölçekli işyerleri kapsam dışında tutulmasına ve alana çıkılmadan önce işyerleri listesi, SGK ve İŞKUR İl Müdürlükleri gibi diğer adres kaynakları ile de kontrol edilmesine rağmen, alanda bazı adreslerin bulunmasında problem ile karşılaşılmıştır. Alan uygulaması sırasında karşılaşılan diğer bir sorun da işyeri faaliyetleri ve işyeri büyüklüklerinde görülen değişikliklerdir. Özellikle 10-49 büyüklüğündeki işyerlerinden bir kısmı 1-9 büyüklükteki işyerlerine kayma göstermiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni ,)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir. Araştırmaya 726 işyeri cevap vermiştir. Bu işyerlerinin 178 tanesinin, TÜİK İşyeri Listesinde 10-49 çalışanı büyüklüğünde olduğu halde, alanda 1-9 çalışanı olan işyerlerine dönüştükleri görülmüştür. Bu durum özellikle kendini ticaret sektöründe ve bunu takiben inşaat sektöründe göstermektedir.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektör bazında il tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşgücü Talebine ilişkin olarak 2012 yılı için yapılan araştırma sonuçlarına göre işyerleri en çok toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 38'i ticaret sektöründedir. Bu sektörü % 17 oranı ile inşaat ve % 14 oranı ile imalat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri araştırmada cevap veren işyerlerinin üçte ikisini oluşturmaktadır.

Grafik 23. İşyerlerinin sektörel dağılımı,%,2012

Kaynak: İPTA

İlde 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde sektör sıralaması yer değiştirmektedir. İlk sırada inşaat sektörü yer almakta, inşaat sektörünü toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir. 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinin % 31'i'inşaatta, % 18' toptan ve perakende ticaret sektöründedir. Bu iki sektörü % 13'lük pay ile idari ve destek hizmetleri sektörü takip etmektedir.

Van'daki işyerleri Türkiye toplam işyerlerinden sadece % 0,6 pay almaktadır. Türkiye içinde en fazla pay alan sektör %1,1 pay ile toptan ve perakende sektörüdür. Van'da işyerleri itibariyle ikinci sırada inşaat sektörünün Türkiye içindeki payı % 1'dir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların % 70 imalat, toptan ve perakende ticaret, inşaat ve idari destek hizmet faaliyetleri sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör toptan ve perakende ticaret sektörüdür. Toptan ve perakende sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 10,1'i iken, bu oran ilde % 21,7'ye yükselmektedir. Türkiye'de ikinci sırada yer alan idari ve destek hizmetler sektörü ilde üçüncü sıradadır. Toptan ve perakende ticaret sektörünü ilde % 21,1 ile inşaat ve % 16,3 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleri takip etmektedir.

Grafik 24. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,%, 2012

Kaynak: İl İPTA

İl genelinde Çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. İl genelinde Çalışanların içinde kadınların payı %8,7'dir. Türkiye toplamında kadın çalışanların payı ise % 25'tir.

Kadın çalışanların toplam çalışanlar içindeki payı Türkiye ortalamasından düşük olmakla birlikte, kadın çalışanların görece olarak ağırlık kazandıkları sektörler Türkiye ile aynı eğilimi göstermemektedir. Hem Van'da hem de Türkiye'de kadınların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları azdır.

Tablo 22: Sektörlere göre çalışan oranları ,%, 2012

Sektör	Erkek çalışan oranı,%	Kadın çalışan oranı,%	Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı,%
Bilgi ve iletişim	90,8	9,2	1,0
Diğer hizmet faaliyetleri	92,4	7,2	1,3
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	98,0	1,8	3,8
Eğitim	76,1	24,0	4,0
Finans ve sigorta faaliyetleri	77,7	22,1	2,9
Gayrimenkul faaliyetleri	100,0	0,0	0,1
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	92,0	8,0	2,7
Madencilik ve taş ocakçılığı	100,0	0,0	1,1
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	96,4	3,6	0,6
Toptan ve Perakende Ticaret	93,7	6,3	21,7
Ulaştırma ve depolama	94,8	5,3	8,6
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	85,2	14,8	16,3
İmalat	95,6	4,4	11,4
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	55,0	44,9	3,4
İnşaat	98,5	1,5	21,1

Kaynak: İl İPTA

Örneğin çalışanlarının yarıya yakını % 45,9 kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı % 3,4, çalışanlarının dörtte birinin kadın olduğu eğitim sektöründeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlıklı oranı % 4,0'ı, çalışanlarının % 22,1'inin kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetleri sektörünün toplam işyerleri içindeki ağırlıklı oranı % 2,9'dur.

İl genelinde erkeklerin en yoğun çalıştığı sektör inşaat iken kadınların en yoğun çalıştığı sektör idari ve destek hizmetleri sektörü 'dür. İl genelindeki her 100 erkeğin 23'ü inşaat sektöründe çalışırken her 100 kadının ise 28 tanesi idari ve destek hizmetleri sektöründe çalışmaktadır. Diğer taraftan erkeklerin %22'si toptan ve perakende ticaret, % 15'i de idari ve destek hizmetleri faaliyetleri sektörlerinde çalışmaktadır. Kadınların yoğun olarak çalıştığı diğer sektörler ise insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile toptan ve perakende Ticaret'tir. İl genelindeki her 100 kadından 18'i insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe, 16 tanesi de toptan ve perakende ticaret sektöründe çalışmaktadır. Kadınlar arasında bilgi ve iletişim sektöründe çalışanlar ile erkekler içerisinde bilgi ve iletişim sektöründe çalışanların oranları birbirine oldukça yakındır. Erkek çalışanların %1,1'i, kadın

çalışanların da %1,0'i bilgi ve iletişim sektöründe çalışmaktadır. Kadınlar ve erkekler arasında çalışanların sektörel dağılımında birbirine yakın oranlara sahip diğer sektörler; konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri ile diğer hizmet faaliyetleri sektörleridir. Erkek çalışanların 2,7'si, kadın çalışanların da % 2,5'i Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri, Erkek çalışanların %1,3'ü Kadın çalışanların %1,1'i Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektörlerinde çalışmaktadır. İl genelinde çalışanların ana meslek grupları itibariyle dağılımların bakılacak olursa; çalışanların dörtte biri nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda, beşte birinin hizmet ve satış elemanları meslek grubunda ve yüzde 15'ininde sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek gruplarında olduğu görülmektedir.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımından farklılık göstermektedir. İlde ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler, ikinci sırada hizmet ve satış elemanları meslek grubu çalışanları yer alırken, Türkiye'de de ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler, ikinci sırada da profesyonel meslek grupları ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar(%13) çalışanları yer almaktadır. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. İl genelindeki toplam çalışanların %8,7'ini kadınlar teşkil ederken, Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda çalışanların %24,0 ü, Büro ve Hizmetleri Sektöründe çalışanların da %22,0'si kadındır. Buna karşılık yöneticilerin sadece %4,0'u, teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarının %5,0'i kadındır.

Grafik 25. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları,%, 2012

Kaynak: İl İPTA

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir. En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 38,2'sini oluşturmaktadır. İlk sırada Beden işçisi (Genel) yer almaktadır. İlk onda yer alan meslekler sırası ile beden işçisi, Güvenlik Görevlisi, Beden işçisi(inşaat), Beden işçisi (Temizlik), Şoför yük taşıma, Temizlik Görevlisi, Güvenlik Görevlisi (Silahlı), Ağır Kamyon Şoförü, Satış Elemanı(tanıtım), Elektrik Elektronik Atış Kontrol Sistemleri Bakım Onarımcısı.

Tablo 23. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%
Beden İşçisi (Genel)	9,1	Beden İşçisi (Genel)	9,8	Güvenlik Görevlisi	10,9
Güvenlik Görevlisi	6,1	Güvenlik Görevlisi	5,6	Temizlik Görevlisi	6,3
Beden İşçisi (İnşaat)	4,6	Beden İşçisi (İnşaat)	5,1	Beden İşçisi (Temizlik)	6,2
Beden İşçisi (Temizlik)	3,8	Beden İşçisi (Temizlik)	3,6	Hemşire	4,7
Şoför-Yük Taşıma	3,1	Şoför-Yük Taşıma	3,4	Sekreter	4,0
Temizlik Görevlisi	3,1	Temizlik Görevlisi	2,8	Çocuk Bakıcısı	3,8
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	2,3	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	2,2	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	3,8
Ağır Kamyon Şoförü	2,1	Ağır Kamyon Şoförü	2,3	Kasiyer	3,4
Satış Elemanı (Tanıtım)	2,1	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,1	Hasta Danışmanı	3,4
Elektrik Elektronik Atış Kontrol Sistemleri Bakım Onarımcısı	1,8	Elektrik Elektronik Atış Kontrol Sistemleri Bakım Onarımcısı	1,9	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,9
Toplam	**38,2**	**Toplam**	**38,8**	**Toplam**	**49,3**

Kaynak: İl İPTA

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek ve kadın mesleklerinin üçte birini oluşturur.

Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi Beden işçisi (Temizlik), sekreter, çocuk bakıcısı, kasiyer, hasta danışmanı ve satış elemanı gibi eğitimden çok belli bir beceri isteyen meslekler ve acil tıp teknisyeni, Hemşire, Bilgisayar Ağ Sistemleri ve Yönlendirme Elemanı, Bankacılık Meslek Elemanı, Öğretmen gibi yüksek eğitim seviyesi isteyen mesleklerdir.

AÇIK İŞLER

Araştırmaya katılan işyerleri itibariyle en fazla açık iş Toptan ve perakende sektöründedir. Van ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler inşaat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde değişkenlik göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de Toptan ve perakende ve ticaret ve imalat sektörü takip etmektedir. Açık işlerin % 34,4'ü toptan ve perakende ticaret, %17,5'i imalat, %12,3'ü ulaştırma ve depolama sektöründedir. Gayrimenkul faaliyetleri ile kültür, sanat ve eğlence sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

Grafik 26. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012

Kaynak: İl İPTA

İl genelinde açık iş oranı %1,5 olarak hesaplanmıştır. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının yüzde 11,2 ile Bilgi ve İletişim sektöründe olduğu görülmektedir. Bilgi ve iletişim sektörünü yüzde 3,6'lIk açık iş oranı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörü ve yüzde 2,6 lık açık iş oranı ile Elektrik, Gaz, Buhar, İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü izlemektedir. Ancak bu oranlar değerlendirilirken ilgili sektörlerdeki işyeri ve çalışan sayılarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir[14].

Grafik 27. Sektörlere Göre Açık İş Oranları,%,2012

Kaynak: İl İPTA

[14]Örneğin bilgi ve iletişim sektöründeki çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki payı yüzde 1'dir. Aynı şekilde, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki payı ise yüzde 2,7'dir.

İlde açık iş oranı; %3,3 olan Türkiye geneli açık iş oranının altındadır. İlde açık iş oranı itibariyle ilk sırada yer alan bilgi ve iletişim sektöründe Türkiye açık iş oranı %2,6'dır. İl çalışanlarının %43'ünü barındıran inşaat ve toptan perakende ve ticaret sektöründeki açık iş oranları da, bu iki sektördeki Türkiye açık iş oranlarının altındadır. İmalat sektöründeki açık iş oranı ilde % 2,3 iken Türkiye'de %5, ilde % 2,4, olan ticaret sektörü açık iş oranı Türkiye'de %3,8'dir.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %19,8 ile Hizmet ve satış elemanı meslekleridir. Bu ana meslek grubunu %16,8 ile Profesyonel meslek mensupları ve %14,9 Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar takip etmektedir.

Grafik 28. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012

Kaynak: İl İPTA

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımı işyeri büyüklüklerine göre farklılaşmaktadır. En fazla açık işin bulunduğu hizmet ve satış elemanları ana meslek grubundaki açık işlerin yüzde 88,5'i 1-49 arası istihdama sahip işyerlerinden gelirken söz konusu meslek grubunda 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde herhangi bir açık iş bulunmamaktadır. En fazla açık işin bulunduğu bir diğer ana meslek grubu olan profesyonel meslek mensuplarındaki açık işlerin yüzde 44,2'si 10-49 istihdamlı işyerlerinde, yüzde 23,1'i de 50 ve üzerinde istihdama sahip işyerlerindedir. Ana meslek grupları itibariyle Türkiye'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu %7,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar iken ilde açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu profesyonel meslek mensupları grubudur. Bu gruptaki açık iş oranı %3,5'tir.

Grafik 29. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012

Kaynak: İl İPTA

İlde ikinci sırada %3 ile yöneticiler yer alırken, üçüncü sırada yer alan teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarında açık iş oranı %2,3'tür.İlgi çeken husus nitelik gerektirmeyen mesleklerde açık iş oranının % 0,7 olmasıdır.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek reyon görevlisidir. Açık işlerin %4,2'sini reyon görevlisi oluşturmaktadır. Reyon görevlisini %3,9 ile kasiyer takip etmektedir ve her iki mesleğe olan ihtiyaç arasında çok büyük fark yoktur. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan meslekle arasında da fark minimum düzeydedir ve %3,6 ile elektronik teknikeri ve aynı oran ile dağıtıcı (posta dağıtım hizmetleri), %3,2 ile muhasebeci ve garson(servis elemanı) %2,9 ile pazarlamacı(satış temsilcisi), mobilya montaj işçisi, diğer satış nezaretçisi, büro memuru(genel) son olarak %2,6 ile ağır kamyon şoförü takip etmektedir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin oluşturmaktadır.

Tablo 24. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%, 2012

Meslek	%
Reyon Görevlisi	4,2
Kasiyer	3,9
Elektronik Teknikeri	3,6
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	3,6
Muhasebeci	3,2
Garson (Servis Elemanı)	3,2
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	2,9
Mobilya Montaj İşçisi	2,9
Diğer Satış Nezaretçileri	2,9
Büro Memuru (Genel)	2,9
Toplam	**33,4**

Kaynak: İl İPTA

Açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok lise ve dengi eğitim düzeyinin istenmiş olmasıdır. İşverenlerin çoğu talep edilen eğitim düzeyine lise ve dengi eğitim cevabını vermiştir. Genellikle açık işlerde aranan eğitim seviyesi lise ve üstü eğitimlilerdir.

Grafik 30. Açık İşler İçin İstenen Düzeyler,%,2012

Kaynak: İl İPTA

Türkiye ilk sırada % 36 ile eğitim düzeyi fark etmez sonucu yer alırken ilde ilk sırada %31,8 ile genel lise yer almaktadır. İlde ikinci sırada %26 ile fark etmez yer alırken Türkiye'de %28 ile lise altı eğitim gelmektedir. İlde tüm açık işlerde fark etmez ve lise altı eğitim oranı % 33,1'dir. Genel lise oranı %31,8, MYO % 15,6 oranında, lisans eğitimi %10,7 oranında, meslek lisesi % 8,8 oranında talep edilmektedir. Çıraklık eğitimi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda meslek lisesi mezunları tercih edilirken ilde MYO mezunları tercih edilmektedir.

Beklendiği gibi meslek lisesi ve MYO mezunları az sayıda da olsa daha çok, mobilya montaj işçisi, asansör bakım ve arıza elemanı, terzi, elektrikçi, oto kaportacı gibi mesleklerde yoğunlaşırken, lisans mezunları da diploması olmadan kesinlikle yapılamayacak olan inşaat, harita, gıda, elektrik elektronik mühendisi gibi mühendislik dallarında ve Türkçe, Rehber Öğretmen (psikolojik danışman), Farsça, Sosyal bilimler gibi öğretmen sınıfında yoğunlaşmıştır.

İşverenlerin en çok talep edilen beceri meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi fiziki güç ve iletişim ve ifade becerisi takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise şu şekildedir; takım çalışması, bilgisayar, hesap, satış pazarlama, sorun çözme, yabancı dil proje bazlı çalışma.

En çok talep edilen ilk on meslekte istenen becerilerde reyon görevlisi, kasiyer elektronik teknikeri, dağıtıcı (posta hizmetleri), muhasebeci, garson, büro memuru (genel), ağır kamyon şoförü mesleklerinde yeterli bilgi, pazarlamacı ve diğer satış nezaretçilerinde iletişim ve ifade becerisi, mobilya montaj mesleklerinde fiziki güç aranmaktadır.

Tablo 25 Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyleri

Meslek	Bilgisayar	Fiziki	Hesap	İletişim ve İfade	Yeterli Bilgi	Sorun Çözme	Proje	Satış Pazarlama	Takım Çalışması	Yabancı Dil
Büro Memuru (Genel)	—	—	—	—	*	—	—	—	—	—
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	—	—	—	—	*	—	—	—	—	—
Diğer Satış Nezaretçileri	—	—	—	*	—	—	—	*	*	—
Elektronik Teknikeri	—	—	*	—	*	*	—	*	—	—
Garson (Servis Elemanı)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	—
Kasiyer	*	*	*	*	*	*	—	*	—	—
Mobilya Montaj İşçisi	—	*	—	—	*	—	*	*	*	—
Muhasebeci	—	—	—	—	*	—	—	—	—	—
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	*	*	*	*	*	*	—	*	*	—
Reyon Görevlisi	—	*	*	*	*	—	—	*	*	—

İl düzeyinde en çok talep edilen ilk on meslek istenen beceri düzeyine göre incelendiğinde, öncelikle yeterli bilgiye sahip işgücünün talep edildiği görülmektedir, yeterli bilgiyi sırasıyla satış pazarlama, takım çalışması ve hesap yapma becerileri takip etmektedir. Türkiye genelinde de talep edilen meslekler için istenen beceri düzeyleri paralellik göstermektedir. Yabancı dil bilgisi beceri düzeyi il bazında tercih edilmezken Türkiye genelinde ise mesleklere göre farklılık göstermektedir.

Tablo 26. Açık İşlerin Karşılanma Kanalları

Meslek	İŞKUR Aracılığıyla	Gazete	Akraba-Eş Dost	İnternet Siteleri	Özel İstihdam Büroları
Büro Memuru (Genel)	0	0	0	9	0
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	0	0	0	11	0
Diğer Satış Nezaretçileri	0	0	0	9	0
Elektronik Teknikeri	11	0	1	0	0
Garson (Servis Elemanı)	5	0	7	0	0
Kasiyer	10	0	12	0	0
Mobilya Montaj İşçisi	7	0	4	0	0
Muhasebeci	10	0	0	0	0
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	2	3	9	0	0
Reyon Görevlisi	11	0	8	0	0

Kaynak: İl İPTA

Açık işlerin karşılanması için kullanılan iş arama kanallarına bakıldığında istenen elemanların temin edilmesi için en çok İŞKUR ve akraba-eş dost kanallarının kullanıldığı görülmektedir. İş gücü temininde gazete ilanlarının ve özel istihdam bürolarının il genelinde tercih edilmeme sebebinin akraba-eş dost bağlarının güçlü olmasından kaynaklandığı kanısına varılmaktadır. Türkiye de işgücü temini için kullanılan kanalların başında internetin kullanıldığı görülmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör toptan ve perakende ticarettir. Van ili toptan ve perakende ticaret sektöründe eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. İl genelinde temininde güçlük çekilen mesleklerin yüzde 38'i toptan ve perakende ticaret sektöründe yer almaktadır. Türkiye'de bu oran % 34'tür.

İl genelinde temininde güçlük çekilen mesleklerin sektörel dağılımına bakıldığında ikinci sırada % 19,6 ile imalat sektörünün yer aldığı görülmektedir. İlde üçüncü sırada %16 inşaat sektörü yer alırken, Türkiye sonucunda inşaat dördüncü sıradadır. Türkiye genelinde üçüncü sırada konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörü yer almaktadır.

Grafik 31. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012

Kaynak: İl İPTA

Temininde en fazla zorluk çekilen meslek satış elemanı(tanıtım)'dır. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %5,9'ünü satış elemanı (tanıtım) oluşturmaktadır. Bu mesleği %4,7 ile elektrikçi takip etmektedir. Temininde zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk onda yer alan meslekler arasında fark minimum düzeydedir. %3,8 ile pazarlama(satış temsilcisi), %3 iş makinası operatörü, %2,5 ile mobilya montaj işçisi, %2,2 ile ağır kamyon şoförü ve reyon görevlisi, %2,1 ile ön muhasebeci, %1,6 ile bilgisayar operatörü ile mobilya imalatçısı/mobilyacı(ahşap) meslekleri il genelinde temininde en fazla zorluk çekilen ilk on meslek içerisinde yer alan diğer mesleklerdir.

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri ve hangi nedenlerden dolayı eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Diğer taraftan, bu kapsamda görüşülen işverenlerin; yüzde 71,1'i ilgi meslekte yeterli beceriye/niteliğe sahip eleman olmamasından, yüzde 63,9'u yeterli iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, yüzde 56,1'i ilgili meslekte çalışacak eleman olmamasından, yüzde 25,2'si çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden ve yüzde 17,4'ü de önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında elektrikçi(diğer), satış elemanı(tanıtım), pazarlamacı(satış temsilcisi),mobilya montaj işçisi, reyon görevlisi gelmektedir. Eleman bulunmayan mesleklerle, istenilen beceri ve niteliğe sahip olmayan meslekler paralellik göstermektedir.

Tablo 27. İstenen beceri ve niteliğe sahip olunmayan ve eleman bulunmayan meslekler,%

Meslek	Beceriye/niteliğe sahip eleman yok	Meslek	Eleman Yok
Elektrikçi (Diğer)	6,4	Satış Elemanı (Tanıtım)	5,3
Satış Elemanı (Tanıtım)	6,1	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	4,1
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	4,3	Mobilya Montaj İşçisi	3,6
Mobilya Montaj İşçisi	3,3	İş Makineleri Operatörü	3,0
Reyon Görevlisi	2,9	Elektrikçi (Diğer)	2,3
Ağır Kamyon Şoförü	2,5	Oto Kaportacı	2,1
Ön Muhasebeci	2,5	Cep Telefonu Ve Aksesuarları Satış Elemanı	2,1
Bilgisayar Operatörü	2,3	Kuruyemiş Paketleme İşçisi	2,1
Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	1,9	Ön Muhasebeci	2,0
Aşçı	1,8	Hemşire	2,0
Genel Toplam	**100,0**	**Genel Toplam**	**100,0**

Kaynak: İl İPTA

İş tecrübesi istenen meslekler ile elemanın çalışma koşulları, iş ortamını beğenmediği ve önerilen ücretin az bulunduğu meslekler birbirinden çok farklılık göstermektedir.

Tablo 28. Diğer Nedenler

MESLEK	İş tecrübesine sahip eleman yok	Meslek	Çalışma ve ortam koşullarının beğenilmemesi	Meslek	Önerilen ücretin az olması
Elektrikçi (Diğer)	7,4	Elektrikçi (Diğer)	14,6	Elektrikçi (Diğer)	20,3
Satış Elemanı (Tanıtım)	5,9	Mobilya Montaj İşçisi	8,0	Mobilya Montaj İşçisi	9,7
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	4,8	Satış Elemanı (Tanıtım)	5,1	Cep Telefonu Ve Aksesuarları Satış Elemanı	6,9
Mobilya Montaj İşçisi	3,1	Kuruyemiş Paketleme İşçisi	4,8	Kuruyemiş Paketleme İşçisi	6,9
Bilgisayar Operatörü	2,5	İnşaat Bakım İşçisi	3,8	Satış Elemanı (Tanıtım)	6,0
Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	2,5	Un İmal İşçisi	3,5	İnşaat Bakım İşçisi	5,5
Ağır Kamyon Şoförü	2,4	Filtreci (Şeker İmalatı)	3,2	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	4,1
İş Makineleri Operatörü	2,4	Kepçe Operatörü	3,2	Kepçe Operatörü	3,7
Ön Muhasebeci	2,3	Yapı Yalıtımcısı	3,2	İmal İşçisi	2,8
Reyon Görevlisi	2,1	Reyon Görevlisi	2,9	Filtreci (Şeker İmalatı)	2,3
Genel toplam	100,0	Genel toplam	100,0	Genel toplam	100,0

Kaynak: İl İPTA

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Van ili 10+özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Yani bu dört sektörde çıkışlar girişlerden fazladır.

GRAFİK 32. Net İstihdam Değişiminin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012

Kaynak: İl İPTA

İl genelinde 2012 yılında işe giriş ve işten çıkışların net değişimi yukarıda yer alan grafik 32'den görülebilir. Yıl içinde işe girişlerin işten çıkışlardan en fazla olduğu üç sektör; inşaat, idari ve destek hizmet faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret'tir. 2012 yılı içerisinde inşaat sektöründe net istihdam değişimi yüzde 40'tır. Diğer taraftan idari ve destek hizmet faaliyetlerindeki istihdam değişimi yüzde 28, toptan ve perakende ticaret sektöründe ise yıl içinde net istihdam değişimi yüzde 12'dir. Yıl içinde il genelinde meydana gelen net istihdam değişiminin yüzde 80'i söz konusu üç sektörde ortaya çıkmıştır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör Gayrimenkul Faaliyetleri ve inşaat sektörleridir. En fazla çalışanı olan birinci sektör konumundaki Ticaret (Toptan Perakende) sektöründeki istihdam değişimi Gayrimenkul ve inşaat sektörlerinin altında kalmıştır. Mevsimsellik göz önünde bulundurulduğunda inşaat sektöründeki hareketlilik olağandır. Net istihdam değişiminin %50'si Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe, %27,6'sı da inşaat sektöründedir.

İl net istihdam artışının sektörel dağılımı Türkiye'den farklıdır. Türkiye sonuçlarında net istihdam artışının en fazla olduğu sektör idari ve destek hizmet faaliyetleridir. İkinci sırada imalat, üçüncü sırada konaklama ve yiyecek faaliyetleri gelmektedir. İlde en fazla net istihdam artışı sağlayan ikinci sektör olan inşaat sektörü Türkiye sıralamasında 4.sırada; ilde üçüncü sırada olan İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü net istihdam artışı Türkiye'de 1. sıradadır.

Grafik 33.Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı,%,2012

Kaynak: İl İPTA

Net istihdam değişim oranı da Türkiye'den farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör %13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerindedir. Bu sektörü %11 ile kültür, sanat ve eğlence sektörü; %10,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri takip etmektedir. Buna karşın araştırmanın uygulandığı tarih itibariyle ilde net istihdam değişim oranının en yüksek olduğu sektör %50 le gayrimenkul faaliyetleri. İstihdam değişiminde bu sektörü %27,6 inşaat %24,8 ile idari ve destek hizmetleri faaliyetleri izlemektedir.

İlde net istihdam değişim oranı %14,6 ile %5,7 olan Türkiye net istihdam değişim oranının üstündedir.

Tablo 29: Kısa ve Orta Vadede Net İstihdam Artışının Sektörlere Göre Dağılım,%,2012

SEKTÖR	ARALIK 2012 BEKLENTİSİ	HAZİRAN 2013 BEKLENTİSİ
Bilgi Ve İletişim	4,8	4,8
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,8	2,3
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	0,3	0,3
Eğitim	3,4	3,7
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	-0,5	1,9
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	-1,9	6,5
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	-9,7	20,4
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	-9,8	1,8
Toptan Ve Perakende Ticaret	-0,3	4,4
Ulaştırma Ve Depolama	-2,0	6,4
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2,7	3,3
İmalat	3,5	6,7
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3,3	1,8
İnşaat	-28,0	12,0
Genel Toplam:	**-5,2**	**6,1**

Kaynak: İl İPTA

Van İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre 2012 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla net istihdam artışı beklentisi yüzde -5,2 iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda 11,3 puan artışı göstererek artı değer olarak yüzde 6,1'e yükselmiştir.

2012 Yılı sonu itibariyle sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 4,8 ile Bilgi ve İletişim, yüzde 3,5 ile İmalat ve yüzde 3,4 Eğitim sektörü olduğu görülecektir.

2012 Yılı Aralık ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek şu şekilde sıralanmaktadır: Temizlik Görevlisi, Pazarlama(Satış Temsilcisi), Satış Elemanı(Tanıtım), Reyon Görevlisi ve Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap) tır. Aynı dönem itibariyle net istihdam azalışı beklenen meslekler ise Soğuk Demirci, Beden İşçisi(İnşaat), İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) Sıvacı ve Duvarcı şeklinde sıralanmaktadır.

2013 yılının ilk yarısı sonu itibariyle, sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 20,4 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı, yüzde 12,0 ile İnşaat ve yüzde 6,7 ile İmalat sektörü olduğu görülecektir.

Beden işçisi(Genel), Beden işçisi(inşaat), Ağır Kamyon Şoförü, Soğuk Demirci ve İnşaat Elemanları Kalıpçısı(elle) meslekleri 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisinin olduğu ilk beş meslektir. Buna karşılık; Muhasebe Şefi, Motosikletli Kurye, Eczacı Kalfası, Bulaşıkçı (Stevard), Komi (Garson Yardımcısı) meslekleri ise 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam azalış beklentisinin olduğu ilk beş meslektir.

SONUÇ

Van İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, İİBS2 bölümlenmesi doğrultusunda Van, Muş, Bitlis Hakkari illerini kapsayan TRB2 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bölümünün 2011 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt Van ilinde yaşanan deprem felaketinden dolayı araştırmanın temelini oluşturan adres listesinde meydana gelen değişikliktir. Adres listesi 2012 Nisan ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Diğer bir önemli kısıt ise Türkiye işgücü piyasasının yapılanmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı çok yüksektir. Bu durum kendini TRB2 bölgesinde de göstermektedir. Bölgede tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %26'dır. Bu oran kadınlarda %34'e çıkmaktadır. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir olgudur.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt da Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler Sözlükte yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Van sosyoekonomik gelişmişlik sıralaması itibariyle 81 il içinde 75. sıradadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%55,6) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun %78'i, diploması olmayanların da %63'ü kadın nüfustur. Nüfusun sadece %17,5'ü lise ve dengi okul mezunu, %7,4'ü yüksek eğitimlidir.

Bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Van ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranının Türkiye'den daha yüksek olmasına yol açmakta ve işsizliği de perdelemektedir.

Tarım sektöründe yaşanan çözülme bölgede de kendini etkin olarak göstermekte ve toplam istihdam oranının azalmasına yol açmaktadır. Tarım dışı çalışan sayısında ise iyileşme görülmektedir. 2011 yılında 2005 yılına göre tarım dışı sektörlerde çalışan sayısındaki artış %17'dir. Özellikle tarım dışı sektörlerde çalışan kadınlarda çok yüksek istihdam artışı yaşanmaktadır.

Tablo 30. Yıllara gör Tarım ve Tarım Dışı İstihdam Artışı, TRB2, bin kişi, 2005-2011

	2011			2005			Artış Oranı (%)		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Toplam İstihdam	371	126	497	284	78	362	30,6	61,5	37,3
Tarım istihdamı	110	100	210	126	69	195	-12,6	44,9	7,7
Tarım dışı istihdam	261	26	287	158	9	167	65,1	188,8	71,8

Kaynak: TÜİK, HİA

Van'da tarım sektöründeki istihdam artışında erkek ve kadınlarda belirgin farklılık olduğu görülmektedir. Kadınlarda %44,9 oranında artış olmasına karşın erkeklerde %12,6 oranında azalış meydana gelmiştir. Ancak tarım dışı istihdamda her iki cinsiyette de artış olduğu görülmektedir. 2005-2011 yıları arasında tarım sektörü ve tarım dışı sektörlerde kadın istihdam oranında ciddi artış olduğu gözlenmektedir.

Bölge istihdamının % 18'i sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymamaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %66 iken, sanayi sektöründe çalışanların %77'sini lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %17'si lise ve dengi okul mezunu, %5'i de yüksekokul mezunudur.

Bölgede istihdam oranı azalırken, işsizlik oranı artmaktadır. İşsizlik oranının yükselmesinde iki etken vardır. Genç nüfus ve kadınlar. 2011 yılı Hane halkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre bölgede işsizlik oranı %5,3 iken, bu oran genç nüfusta %10,8'dir. Erkeklerde %4,9 olan işsizlik oranı, kadınlarda %6,1'e yükselmektedir. Özellikle genç kadın nüfus işgücü piyasasına girmeye çalışmakta ve işsizlik oranı üzerinde etkili olmaktadır. Bölgede en yüksek işsizlik oranı %15,1 ile 20-24 yaş grubundaki kadınlardadır.

Eğitim düzeyi kadınların işgücü piyasasına girişlerini erkeklerden daha fazla etkilemektedir. Yüksek eğitimli kadınlarda %18,1 olan işsizlik oranı erkeklerde sadece %4,4 dür. Lise altı eğitimli işsizlerin üçte birini kadınlar oluştururken, yüksek eğitimli işsizlerin üçte ikisini kadınlar oluşturmaktadır. İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri de erkeklerden daha uzundur. Tüm bu göstergeler bölgede kadınlarda eğitimli, ilk kez işgücü piyasasına giren ve uzun süredir işsiz profili varlığını ortaya koymaktadır.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde aynı yapının Van ili kayıtlı işsizleri için de geçerli olduğu görülmektedir. 2011 yılında en fazla kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin %25,8'i bu yaş grubundadır. İşsizlerin üçte ikiye yakını da 20-34 yaş grubundadır. İlin eğitim durumuna paralel olarak kayıtlı işsizlerin yarısı lise altı eğitime sahiptir. Kayıtlı işsizlerin %16'sı yüksek eğitimlidir. Kayıtlı işsiz istatistikleri ilde de bölge işsizlik yapısına benzer bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu istatistiklerde de eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücü piyasasına girme oranları artmaktadır. Lise altı eğitimli kayıtlı kadın işsizler toplam lise altı eğitimli kayıtlı işsizlerin %33'ünü oluştururken, yükseköğretimliler de bu oran %45'e yükselmektedir.

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların sadece %8,6'sı kadındır ve bu oran %25 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Kadın çalışanların görece olarak ağırlıklı çalıştıkları sektörler insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, eğitim sektörü, finans ve sigorta faaliyetleri gibi daha çok yüksek eğitim seviyesi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Van'da ancak daha yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Kadın çalışanların dörtte birinden fazlasını istihdam eden idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü kadın çalışanların eğitim düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre göre hakim oldukları mesleklerin belirli bir eğitim isteyen meslekler olduğu görülmektedir bu meslekler; hemşire, sekreter, hasta danışmanı, satış elemanıdır. Bu mesleklerin yanında beden işçisi(temizlik),temizlik görevlisi, güvenlik görevlisi gibi düşük eğitim seviyesine yönelik mesleklerde de çalıştıkları gözlenmektedir. Diğer bir ifade ile kadınlar ya belirli becerileri gerektiren düşük eğitimli mesleklerde veya yüksek eğitim düzeyi isteyen mesleklerde çalışmaktadır.

İlde açık işlerin karşılanma oranı, diğer bir ifade ile işe yerleştirme oranı %90,5 tir. Bu oran özel sektörde, %68'tir. İŞKUR istatistiklerine göre toplam işe yerleştirmelerin %80,9'u 15-39 yaş aralığındadır.Kayıtlı işsizlerin yaş dağılımı ve işe yerleştirme oranı dikkate alındığına bu oran doğal görülebilir. Toplam kayıtlı işsizlerin %80,5'i 15-39 yaş grubundadır ve işe yerleştirilenlerin %9,4'ü kadındır.

Eğitim durumuna göre işe yerleştirmelerde kadın payları da bu eğilimi desteklemektedir. İşe

yerleştirmelerde kadın payının en yüksek olduğu eğitim seviyesi yüksekokul mezunlarıdır.

Kadınların işe yerleştirilmelerinde kurslar vasıtasıyla yapılan işe yerleştirmeler erkeklere oranla daha düşüktür. Kurslar vasıtasıyla yapılan yerleştirmelerin %12,8'ini kadınlar oluşturmaktadır.

Hedef istihdamın artırılması ise, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekliliktir. Van'da İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin yarısından fazlası lise altı eğitimlidir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Van ilinde 10+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışan sayısına göre lokomotif sektörün toptan perakende ve ticaret sektörü olması sonucu en fazla açık iş ve temininde güçlük çekilen meslek toptan perakende ve ticaret sektöründedir.

Buna karşılık açık iş oranları itibariyle önde gelen sektör bilgi ve iletişim sektörüdür. Sektörde açık iş oranı yaklaşık onda birdir. Sektörde çalışan sayısının çok az olması (sadece yüzde on) ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir.

En fazla çalışana sahip sektörler ile en fazla açık iş oranına sahip sektörler birbirinden farklılık göstermektedir. En fazla çalışana sahip olan toptan perakende ve ticaret sektörünün açık iş oranı %2,4 ile 4. Sırada iken bilgi ve iletişim sektörü açık iş oranı(11,2) ile 1. sıradadır. En fazla çalışanı olan ikinci sektör inşaat sektörü olmasına rağmen % 0,4 oranla açık iş sıralamasında son sırada yer almaktadır. Bunun nedeni mevsimsel nedenlere bağlı olarak çalışan sayılarında büyük sirkülasyonun olmasıdır. Toplamda %1,5 olan açık iş oranı, 1-49 aralığın da çalışanı olan işyerlerinde %2,7'ye çıkmaktadır.

Elimizde şu aşamada ilde istihdam artışını gösterecek bir veri yoktur. Bu veri ancak gelecek yıl mevcut olacaktır. 10+ işyerlerinde tam sayımın uygulanması, gelecek yıl kapsanacak bir çok işyerinin bu yıl ile aynı olmasına yol açacak ve hem gruplandırılmış veriler hem de işyeri bazında açık iş oranı ve sebebi bulunabilecektir. Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu Hizmet ve satış elemanı meslekleridir. Bu ana meslek grubunu Profesyonel meslek mensupları ve Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar takip etmektedir. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek reyon görevlisidir. Reyon görevlisi mesleğini kasiyer mesleği takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslek de satış elemanı(tanıtım)dır. Bu mesleği de elektrikçi takip etmektedir. İlde açık işlerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri cevap genel lise mezunudur.

İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada meslekte eleman bulunamaması gelmektedir. İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında satış elemanı ve elektrikçi gelmektedir.

Sadece ilk iki meslekte değil, ilk onda yer alan açık işlerde de temininde güçlük çekilen meslekler arasında büyük bir paralellik vardır. Aynı paralellik istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Becerilerin geliştirilerek işverenlerin istekleri doğrultusunda açık işlerin karşılanması bu mesleklere ve yukarıda belirtilen meslek gruplarına yönelik eğitim programlarını öncelikli hale getirmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerin gelecek beklentileri kısa dönem de(altı ay) istihdam azalışı beklenirken, orta dönem(on iki ay) itibariyle istihdam artışı beklenmektedir. Gelecek orta vadede (12ay) beklenen istihdam artışının inşaat sektörü ağırlıklı olması, temininde güçlük çekilen mesleğin nitelik gerektirmeyen meslek grubu olmasını doğrulamaktadır.

Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına katkı sağlanması amacıyla; dar meslek alanları yerine geniş tabanlı sektörel eğitimin verildiği, modüler yapıyla esneklik özelliğine sahip ve çalışma yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi hedeflenmelidir. Verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli olması, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırması ve istihdam garantili olması gerekir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin biçim ve içerik açısından belirlenmesi noktasında mesleki eğitim uzmanlarının yanı sıra ilgili alanlardan işveren temsilcilerinin görüşlerinin alınması çok önemlidir.

İlde dikkat çeken diğer bir husus da özellikle de bazı sektörlerde görülen yüksek işe giriş ve çıkışlardır. Bu yüksek devinim ilde yüksek bir kayıt dışı istihdamın olduğuna dair kanaat oluşturmaktadır. Hem kayıt dışılığın önlenmesinde hem de devinimin işletme ve ekonomide sebep olduğu üretim kayıplarının, elemanları tekrar eğitme maliyetlerinin azaltılmasında da İŞKUR'a görev düşmektedir; işletmelerin eleman alımlarında İŞKUR'u daha fazla kullanmaları için oluşturulmuş olan teşvik sistemlerini işverenlere daha etkili yollarla anlatmak ve işe yerleştirilen elemanların takibini daha etkin yapmak.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hane halkı İşgücü Anketleri

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

..... İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması

(İŞYERİ BİLGİ FORMU)

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi verme ve gizlilik

Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur.

İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz.

İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır."

Kapsam

Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır.

Bilgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

Örnek No: : | | | | | |

İşyerinin Yasal Ünvanı :

İşyerinin Tabela Ünvanı :

ADRES BİLGİLERİ

İL :

İLÇE : .....

KÖY : .....

MAHALLE : .....

CADDE/SOKAK : .....

DIŞ KAPI NO : .....

İÇ KAPI NO : .....

TELEFON/FAKS/e-MAİL : ...../...../.....@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı .....:..... **Unvanı** .....:.....

Tarih .....:..... **Telefonu** .....:.....

E-posta : @ **İmzası/Kaşe** :

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu çalışanlarınca" doldurulacaktır.

BU BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	Ziyaretçi	Kontrolör	Veri Giriş Personeli
Adı ve Soyadı	:		
Tarih ve İmza	/..:.....	/.....	/.....

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü				

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı	
	Değişmiş	

3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet	
	Hayır	

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04										05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? **1-EVET** **2- HAYIR**	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 7'e geçiniz.

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	___
	___
	___
	___
	___
	___
	___
	___

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	8.3'e geçiniz
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	9.3'e geçiniz
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni **(*)** 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
*** Birden fazla güçlük nedeni işaretlenebilir.**							

VIII.Bilgi Formu Hakkında Görüş ve Önerileriniz?

(Bu kısım Ziyaretçi tarafından doldurulacaktır)

Ek 2- Araştırma Yöntemi

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+ işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Van ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Coğrafi kapsam: İlçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm ildir.

Birim: İldeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.
Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel Kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri

Kapsanmayan sektörler

A	Tarım, Ormancılık, Balıkçılık
O	Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül- 31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım Toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
Istanbul	2.132
Izmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
Örneklem Toplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İstihdam Politikası: Genel olarak, ekonomide mevcut istihdam düzeyinin korunması ve artırılması ve artırılması için hedefler belirlenmesidir.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri pazardır.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dahil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü + İşgücüne dahil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler + İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.
Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı: İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İşgücüne Katılım Oranı} = \frac{\textit{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\textit{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dahil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir. Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dahil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{\textit{Toplam İstihdam}}{\textit{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Yüksek istihdama katılım oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.
Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslar arası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 ve 6 basamaklı meslekler yer almaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$\textbf{Kayıtdışı istihdam Oranı} = \frac{\textit{Kayıtdışı İstihdam}}{\textit{Toplam İstihdam}} \times 100$$

İşsiz: İşsiz çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\textbf{İşsizlik Oranı} = \frac{\textit{İşsiz}}{\textit{İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz)}} \times 100$$

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresin uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücü dışı (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler, çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\textbf{İşgücü Dışı Nüfus Oranı} = \frac{\textit{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfüs - (İstihdam+İşsizlik)}}{\textit{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgiler
Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır
1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemi. (İŞKUR)

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır.

Açık İş Oranı: Açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{Açık İş Oranı} = \frac{\text{Açık İşlerin Sayısı}}{\text{Açık İşlerin Sayısı + Çalışanların Sayısı}} \times 100$$

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesi (İŞKUR)

İşe Yerleştirme: Bir işyerinde bir kişinin açık olan işe atanmasıdır. (EUROSTAT)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) işsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme Oranı: Açık işlere yerleştirilen kişi sayısını ifade eder ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{İşe Yerleştirme Oranı} = \frac{\text{İşe Yerleştirilen Sayısı}}{\text{Açık İş Sayısı}} \times 100$$

Net İstihdam Değişim Oranı: İstihdam değişimini açıklar ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{Net İstihdam Değişim Oranı} = \frac{\text{Alınan Eleman Sayısı - Çıkartılan Eleman Sayısı}}{\text{Toplam Çalışan Sayısı}} \times 100$$

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\textbf{Yaş Bağımlılık Oranı} = \frac{(0\text{-}14\ \text{Yaş Nüfus} + 65\ \text{Yaş Nüfus})}{15\text{ - }64\ \text{Yaş Nüfus}} \times 100$$

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.
Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 4-Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8